ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 2,493 | Կ. ՊՈԼԻՍ 1904 ՆՈՅԵՄ. 24—7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ | 29 ՌԱՄԱԶԱՆ, 1322 — 24 ԹՇՐԻՆԻ ԹԱ՛ 1320 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

بوزانتيون
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— ՀՆԴԻԿ ՄԱՄՈՒԼԸ· — Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՊՐԻՆ ԵՒ Ի՞ՆՉ Կ'ԳՐԵՆ ՀՆԴԻԿ ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԸ·

Անգլիոյ Կառավարութիւնը պաշտօնական տեղեկագիր մը չհրատարակեց աֆղանեան սահմանագլխին վրայ ռուս զօրքերու համախմբումին հաստատող։ Բայց Թիւզեր Բէյլավուրէն բաւական մանրամասն լուրեր առաւ, իբր Քեապուլէն հաղորդուած։—Հերաթի կառավարիչը ծանոյց Աֆղանստանի էմիրին թէ Բէնջտէհի եւ Գալօ Մուրղապի մօտ անսովոր կերպիւ ռուս զօրք կ'համախմբուի։ Որովհետեւ գտնուած աֆղան զօրքն ոչինչ է, կառավարիչը 20,000 զօրք կ'ուզէ։ Էմիրն իր զօրապետաց հետ խորհրդակցելով, որոշեց 10,000 զօրք Քանտահարէ և 10,000 Քեապուլէ ճամբայ հանել դէպի Հերատ։ Էմիրն տիպողական հրաման ղրկեց Ֆայզապատի Հաճի Կիւլ Մէհէմմէտ Խան զօրավարին՝ փոս մը փորելու քաղաքին չուրջն և չորս նոր աշտարակներ շինելու ի պաշտպանութիւն։ Մայմէնայի կառավարչին ալ միեւնոյն հրամանը ղրկեց, եւ զանազան ցեղերէն օժանդակ զօրք զինելու համար պատուէրներ տուաւ չորս կողմ։

Երբ այսպէս անգլիացւոց նոր խնդիր մը կ'ծագի սահմանագլխին վրայ, Լոնտոնի թերթերը կ'հետաքրքրուին հնդիկ մամուլին կացութեամբը. զի հնդիկ 250 միլիոն ժողովրդին Ռուսիոյ հետ պատերազմի մէջ բռնելիք ընթացքը գէթ մինչեւ մէկ աստիճան կ'ներշնչուի իր սեփական բնիկ մամուլին հետեւած ուղղութենէն։ Հնդկաստանի Կառավարութիւնն այս օրերս որոշեց լուրեր ու տեղեկութիւններ ստանալու համար նոր դիւրութիւն տալ հնդիկ մամուլին, որ մինչեւ ցարդ պաշտօնական ծանօթութիւն կ'ընդունէր եղած լմնցած գործերու վրայ միայն. իսկ ծրագրային վիճակի մէջ, կամ բանակցութեան ու խորհրդակցութեան ներքեւ, կամ յարաբերական աստիճանի վրայ գտնուող խնդիրներու նկատմամբ բան մը չէր լսեր պաշտօնապէս։ Ասկէ ետքն իւրաքանչիւր կառավարական պաշտօնարան դիւան մը պիտի ունենայ նոյն պաշտօնատան վերաբերեալ ամէն կարգի ծանօթութիւններն հաղորդելու համար բնիկ մամուլին։ Անգլ. Թղթակցէ մը որ այս կարգադրութեան Հնդկաստանի համար ունեցած նշանակութիւնը կը բացատրէ, կ'ըսէ թէ «Մօտէն դիտողները միայն գիտեն թէ հնդիկ խմբագիրն ո՛րչափ ծանր դժուարութիւններու տակ կ'գործէ. թէ' առատութիւն կայ թերթերու, և թէ խեղճ են բոլոր թերթերը, ու չեն ապրիր։ Կառավարական նոր կարգադրութեամբն պիտի օգտուին Հնդկաստանի անգլիերէն թերթերն ալ, բայց աւելի պիտի նպաստաւորուին հնդիկ թերթերը, որք մեծապէս կ'կարօտին աջակցութեան։ Շատ թերթեր ի վիճակի չեն Կալկաթայի և Սիմլայի մէջ թղթակիցներ ունենալու։ (Հնդկաստանի Կառավարութեան կեդրոնն ամառը Սիմլա կ'փոխադրուի, լեռնային բարձրադիր զով տեղ մը։) Այս կարգի թերթեր այսուհետեւ զուրկ պիտի չմնան պաշտօնական կարեւոր լուրերէ ու բացատրութիւններէ և չահ պիտի ունենան Տէրութեան կեդրոնատեղին թղթակիցներ ղրկելու։

Մեծ անպատեհութիւնն այս է որ հնդիկ լրագրութիւնը շահաբեր գործ մը չէ։ Թերթերը շատ են, տարուէ տարի աւելի աղէկ կ'գրուին, բայց խմբագիրները չեն ապրիր միայն լրագրութեամբ, և պէտք է ուրիշ գործ մ'ալ ունենան։ Հնդիկ թերթերուն մէջ քիչեր կարողութիւն ունին թղթակիցներ ղրկելու կամ յատուկ հեռագիր ստանալու, և վարիչներէն հազիւ ոմանք իրենց թերթերովը կ'ապրին։ Խմբագրութիւնը սովորաբար օժանդակ գործ մ'է ուրիշ արուեստի մը կամ կոչումի մը, և տխուր իրողութիւն մ'է որ հնդիկ բաժանորդները ժամանակին չեն վճարեր իրենց բաժնեգինը, ասկէ անկէ առնելով կը կարդան, լրագրի համար դրամ տալն աւելորդ պերճանք կ'սեպեն. և ժողովրդին ամենամեծ մասը լրագիր չի կարդար, ոչ իսկ կարդացուած տեղն մտիկ կ'ընէ։ Եւ սակայն, հնդիկ մամլոյն դերն ու դիրքն յոյժ կարեւոր են Հնդկաստանի համար. զի մէկ հատիկ կրթիչ միջոցն է սա, և իր դաստիարակիչ ազդեցութիւնն ի գործ կ'դնէ ո՛չ միայն կանոնաւոր ընթերցողներուն վրայ, այլ և ընդարձակագոյն շրջանակի մը վրայ, ուր թէև կարդալ չեն գիտեր և թերթի դրամ չեն տար, բայց գոնէ ուրիշներու կ'կարդացնեն ու կ'ունկնդրեն։ Հետեւապէս, ո՛ և է տնօրինութիւն որոյ շնորհիւ անգլեհնդիկ Կառավարութեան խորհուրդներն ու արարքներն ուղիղ կերպիւ բացատրուին հնդիկ ժողովրդին, յոյժ կարեւոր է, որպէս զի բնիկ ժողովրդին և անգլեհնդիկ իշխանութեան միջեւ բաղձալի համերաշխութիւնը գոյութիւն ունենայ միշտ։ Առ հասարակ, հնդիկ մամուլն յառաջդէմ է։ Բնական է որ խմբագիր մը երբ տեսնէ թէ իր լաւագոյն արտադրութիւնք չեն գնահատուիր և իր աշխատութիւնք չեն վարձատրուիր, յուսահատութեամբ վարակուի, և այս վիճակին դարման տանիլ ո՛ և է կառավարութեան չի վերաբերիր։ Ինչպէս ըսի, հիմա հնդիկ լրագիրներուն թիւը խնդրանքէն աւելի է, և մինչեւ որ իմաստուն կարգադրութիւն մը չըլլայ և լրագիրներուն թիւը չնուազի, հնդիկ լրագրութիւնը շահաբեր գործի մը պիտի չվերածուի։

«Դալով պարունակութեան, հնդիկ մէկ մի լրագիր նոյն օրուան մէջ իրարու հակասող յօդուածներ հրատարակելու չի քաշուիր։ Յօդուած մը կայ, օրինակի համար, որ անգլեհնդիկ իշխանութեանց քմահաճ վարմունքին դէմ կ'խօսի, մինչ յաջորդ յօդուածը կ'ողբայ Հնդկաստանի հին բարի ժամանակներու հայրական իշխանութիւնները, որք անշուշտ շա՛տ աւելի բռնաւոր և քմահաճ էին։ Յօդուած մը կը տեսնենք որ իրաւանց հաւասարութեան վըրայ կ'ճառէ, մինչ յաջորդ յօդուածը կ'ջատագովէ հնդիկ համայնքին [illegible] դրութիւնը, այսինքն՝ զանազան դասակարգերուն իրարմէ անջատ ապրիլը, իրարու հետ յարաբերութեան չմտնելը. Կղերի, Զօրականի, Ազնուականի, Բարիայի բաժանումները, ևն., որով վերին դասակարգերը միշտ բացարիկ առանձնաշնորհումներ կը վայելեն և միւս [illegible] զուրկ են անոնցմէ։ Կան թերթեր որք Հնդկաստանի անգլեհնդիկ Վարչութեան մէջ պաշտօնական ո՛ և է խոստութիւն կ'այպանեն, մինչ հնդիկ բնիկ Պետութեանց մէջ գործուած արարքները լռութեամբ կ'անցնին։ Հանդարտաբարոյ և խաղաղասէր Պենկալի մէջ լրագիրք ոմանք ներբողը կ'ընեն 200 տարի առաջ ապրած Սիվաճի անուն հնդիկ աւազակապետի մը, որուն համար պաշտօնական հանդէսներ կ'սարքուին, մինչդեռ Պենարէսէն շնորհքով Հնդիկ մը նամակ գրելով թերթերուն, կ'պախարակէ հնդիկ կղերներուն և հնդիկ կրօնային մուրացիկներուն համար ամէն տարի վատնուած անհամար դրամներն ուխտատեղիներուն մէջ։ Ի՞նչ հարկ այս շռայլութեան, կ'ըսէ, ի՞նչ պէտք ունինք այս մեհեաններուն և այս մենաստաններուն որք ծուլութեան, մոլութեան և տգիտութեան բոյներ են։ Աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար որ մատենադարաններ ու ընթերցասրահներ բացուէին անոնց քովիկը, և հիմակուան կղերային մուրացիկներն օրինաւոր պաշտօնի մը կոչուէին՝ իբրեւ գրապետներ ու մատենադարանի պաշտօնեաներ։ Կարելի չէ՞ նաեւ անոնցմէ շինել պատրաստել շրջուն քարոզիչներ բարոյականի ու կրօնի, շրջուն բժիշկներ, ժողովրդային առողջապահութեան գործնական դասեր տուողներ։ —Այս վերջին թելադրումը կը հեգնեն Անգլիացիք, հարցնելով թէ այն Ֆաքիրները կամ մուրացիկ հնդիկներն ի՞նչպէս կրնան մէկ օրէն միւսը բարոյականի և կրօնի շրջուն քարոզիչ և առողջապահութեան ու բժշկութեան միսիոնարներ դառնալ։ Բայց Պենարէսի հնդիկ հեղինակին գաղափարը պատուական հիմ մ'ունի, և յառաջդէմ ուղղութիւն մը կ'մատնանշէ իր ազգին ու կրօնակիցներուն։ Խելահաս հնդիկներ կ'հասկնան թէ Հնդկաստան կարողութիւն չունի պահելու սնուցանելու ապիրատ մակաբոյծներու վոհմակը, որք յանուն կրօնի ու բարեգործութեան, կ'անանին կ'ճարակին միամիտ ժողովրդին վրայ։

«Այս Պենարէսի նամակն հրատարակող թերթին մէջ կ'գտնենք նաև բանախօսութիւն մը զոր ի Պարոտա արտասանած է Մր. Ռոմըշ Չունտըր Տութ, որ երկար տարիներ անգլեհնդիկ Կառավարութեան ծառայած էր, և հիմա Պարոտայի ինքնօրէն Պետութեան ներքին գործոց նախարար է։ Պերճախօս լեզու մը և սահուն գրիչ մ'ունի թէ՛ անգլիերէն և թէ հնդկերէն, և ընդհանրապէս քննադատողն եղած է անգլիական վարչութեան ի Հնդկաստան։ Կ'ըսէ թէ «անգլեհնդիկ պաշտօնէութիւնը չի հասկնար հնդիկ ժողովրդին վիճակէն, չի պաշտպաներ բուն իսկ ժողովրդին շահերը, և չէ կրցած պաշտպանել ժողովրդին նիւթական բարօրութիւնը։» Իբրեւ Պարոտայի Պետութեան նախարար իր գաղափարներն իրագործելու պատեհութիւն ալ պիտի գտնէ անշուշտ։ Այնուհանդերձ, բոլոր աշխարհի գործերը կ'շահագրգռեն զինք, և իր վերջին բանախօսութեան նիւթն էր «Կրօնային ազատախոհութիւնն յԵւրոպա, և Պապին և ուրիշ կրօնային իշխանութեանց անընդունելի դիրքը կրօնային ազատութեան դէմ»։

«Բայց երբ կարգը գայ սոյն Ներողամտութիւնն ու Թոյլտուութիւնն իրենց վրայ ի կիր արկանելու, հնդիկ գրողները տարբեր կ'խորհին։ Օրինակ, Պոմպայի Մահարներուն խնդիրը։ Այս հնդիկ ժողովուրդը կ'գանգատի անգլ. Կառավարութեան թէ վերին դասակարգերն իբր պիղծ կը նկատեն զիրենք, ամենեւին գործ չեն ըներ իրենց հետ, իրենց դպած բանը ձեռք առնել մեղք կ'սեպեն, իրենց ստուերն անգամ չեն ուզեր որ վրանին իյնայ։ Բայց այս խեղճ մարդիկ գէշութիւն մը չեն ըներ մէկու մը, աշխատասէր են, և գործ, աշխատութիւն, ապրուստ կ'խնդրեն։ Մահարներն Անգլիացիներուն արդարասիրութեան կոչում կ'ընեն՝ իրենց հնդիկ ազգին ընկերային աններողութեան ու նախապաշարման դէմ։ Անգլիական Կառավարութիւնն իրաւունք կուտայ Մահարներուն, բայց մեծ բան մը չի կրնար ընել, չի կրնար պաշտօն տալ անոնց, քանի որ այն ատեն ուրիշ ազնուագոյն համարուած դասակարգերուն վրայ իշխանութիւն պիտի ունենային, և ո՛չ իսկ ոստիկան կ'գրէ անոնցմէ, արդէն գրուած Մահար ոստիկաններուն կրած դժուարութիւններուն պատճառաւ։ Պրահման դատաւոր մը դատապարտեց Մահար մը, փիւղի մը հորէն ջուր քաշելուն համար, որով պղծած եղեր է այն հորը։ Անգլեհնդիկ վերին իշխանութիւնը չկրցաւ այս դատաւորին վճիռը բեկանել, զի ընկերային սովորոյթներն յարգել իր սկզբունքն է։ Արդ, հնդիկ մամուլը, թէև եւրոպեան խնդիրներու մէջ ազատամիտ, բայց այս պրահման դատաւորին անձ իրաւունք կուտայ, և չի պաշտպաներ Մահարները՝ հնդիկ համայնքին նախապաշարումներուն դէմ։

«Ցաւալի է որ հնդիկ լրագիրները, որք շատ բան կրնային ընել Հնդկաստանի ժողովրդին յառաջացման համար, ուշադրութիւն չեն դարձներ ընկերային և արհեստագիտական խնդիրներուն վրայ որք առաւել կան միշտ, և զուտ քաղաքական տեսութիւններու կ'առաջնորդեն իրենց ժողովուրդը։ Ընկերային խնդիրներ ինչո՛ւ համար չյուզելնին շատ լաւ կ'հասկցուի, զի հնդիկ կրօնն ու աւանդութիւնն իրենք են որ հաստատած են դասակարգի խտիրներն և ընկերային անհաւասարութիւնը։ Եւ հնդիկ լրագիրները, որչափ ալ լուսամիտ խմբագիրներ ունենան, չեն յօժարիր պահպանողական աւանդապահ Հնդիկներու զգացումները վիրաւորել։»

Ի մի բան, հնդիկ մամուլը քննադատող է անգլեհնդիկ վարչական մէթոտներու, և նախանձախնդիր պաշտպան է տեղային աւանդութեանց, ինքնօրինութեանց և արտօնութեանց, բայց ո՛չ մին Ռուսիայէն բարիք կ'ակնկալէ Հնդկաստանի համար, և ամէն ցեղ ու կրօնք Հնդիկները, տագնապալի խնդիրներու մէջ, Անգլիոյ հաւատարիմ կը մնան։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարիզցիին համար կեանքը՝ վայելքի ու հաճոյքի կեանքը զոր Ֆրանսացին այնքան լաւ վարել գիտէ, կ'սկսի Թատերաց ձմեռնային եղանակով մանաւանդ։

Թատրոնը, միւս իր բոլոր ժամանցի զբօսանքներուն մէջ, Բարիզցիին համար ամէնէն աւելի արժէք ունի. կարելի չէ երեւակայել թէ ի՛նչ մեծ հետաքրքրութեամբ կ'երթայ ներկայ գտնուելու խաղի մը «առաջին»ին (առաջին ներկայացման). խաղը դեռ հազիւ փորձի դրուած է, արդէն թերթերը, ու ոչ թէ միայն Թատերական թերթեր, հապա քաղաքական մեծ «ամենօրեայ»ներ իր բոլոր մանրամասնութիւններովը, զայն հանրութեան կ'ներկայացնեն երկար սիւնակներով. հեղինակին անտիպ երկը—որ «առաջին»էն ետքը միայն պէտք է տպագրութեան յանձնուի, շնորհիւ անվերջ էնթէրվիւ•ներու, արդէն ամենուն ծանօթ է. վերջին ընդհանուր փորձէն շատ առաջ, թատրոնին անօրէնը, դերասանները, նոյն իսկ Թատերական խմբագրիչներն արդէն պաշարուած են բացատրութիւններու խնդրանքներով, բան չկայ որ ներկայացումէն առաջ նոր խաղէն անգիտուած ըլլայ։

Կուգայ վերջապէս առաջին ներկայացումի օրը, զոր Բարիզցին, իրեն միայն յատուկ կրճատումի յատակ որքան պերճախօս ոճով, «մեծ առաջին» կ'անուանէ։ Կարծես քաղաքական ամենամեծ կարեւորութիւն ներկայացնող դէպք մ'ըլլար, այնքան շահագրգռութեամբ լուրջ թերթեր խօսած են վրան։ Հանրութիւնը՝ անհամբեր, շաբաթ մ'առաջուընէ տոմսակներն արդէն սպառած է, ու ա՛լ հանողները տեղ չեն գտներ։ Բայց «մեծ առաջինէն» առաջ, ուր Բարիզցի ժողովուրդը, իր անտարբերութեամբը կամ ծափահարութիւններովը՝ խաղին ընդունելութեան ու յաջողութեան գերագոյն դատաւորն է, կայ «ընդհանուր վերջինը», «վերջին ընդհանուր փորձը», որուն մասնաւոր հրաւէրով ներկայ կ'գտնուին միայն թատերական մասնագէտները, քննադատները, մէկ խօսքով արուեստագէտները, և որ շատերու համար «ճշմարիտ առաջինն» է։ Վասն զի, հոս, բուն իսկ հասկցողները, արուեստագէտ կամ արուեստասէր, հեղինակները, մասնագէտներն են որ խղճամիտ ու պատճառաբանեալ ուսումնասիրութեամբ մը խաղին յաջող կամ անյաջող անցնելուն վրայ վճիռ կ'արձակեն ու ճչտեն, ատոր համար, Թատրոնատէր մը, մեծ ծախքերով տեսարանի դրած իր խաղին ո՛րչափ յաջող ըլլալը գուշակելու համար, ասոնց տալիք վճիռներուն, դիտողութիւններուն կ'սպասէ, զանոնք խղճամիտ քննութեամբ կ'ուսումնասիրէ, ու եթէ պէտք է, փոփոխութիւններ կ'մտցնէ անմիջապէս յաջորդ իրիկուան «մեծ առաջին»ին համար, որ ժողովուրդին համար է։

Հարկ կա՞յ ըսելու թէ գրեթէ միշտ, ժողովուրդը «մասնագէտներէ» նուազ պահանջկոտ է, ու երբեմն աւելի խոհական քննադատ, ուր մասնագէտները, հագուստին այս ինչ ձեւին կամ աւանդութեան, այն ինչ մէկ մեկնութեան մէջ ճշմարտութեան ու պատմութեան դէմ աններելի, անքաւելի սխալ մը կամ խեղաթիւրում մը կ'տեսնեն, ունկնդիր ժողովուրդը՝ իր խանդավառ միամտութեամբն ու անկեղծութեամբը, բոլորովին կնոջական զգացականութեան մը անձնատուր, իր բոլոր ուշադրութիւնը սպասուորութեանց վրայ կ'կեդրոնացնէ. ի՞նչ փոյթ իրեն պատմութիւնը, խաղին շինծուն կամ իրականը. խաղը՝ իր սիրքի ու յուզումի զանազան շեշտերովը, ի՞նչ տպաւորութիւն իր վրայ կ'թողու, բարոյականն ընդունելի՞ է. ցուցադրուած բարքերն իրականութեան համապատասխա՞ն են, ու պատուաւորութեան ընդունուած բանաձեւներուն հետ չի՞ հակասեր։

Անոր համար զբաղեցնող կէտերը, խումբան մը, որ իր մասնաւոր կրթութիւնն ունի, իր աւանդութիւնները, իր սրամիտ կատակաբանութիւնները, իր «արուեստասիրութիւնը»։ Ու «նոր խաղին» համար, ա՛լ ամէն երեկոյ յաջողութեան անվերջ շարք մ'է որ կ'սկսի։ Խաղեր կան, ինչպէս Une nuit de noce որք իրենց ներկայացումներուն «երեք հազարեակ»ը կ'տօնեն, առանց ունկնդիր ժողովուրդը յափրացուցած ըլլալու։

Այնչափ, Թատրոնին համար Բարիզցիին հրայրքը բուռն է։

Այնչափ, վայելքի այս գերագանց ժողովուրդին բնաւորութեան մէջ անոր բըռնած կարեւորութիւնը խորունկ է։

Յաջորդ անգամուն պիտի ջանամ Բարիզի Թատրոններուն վրայ մէկ քանի հակիրճ տեղեկութիւններ տալ։

Բարիզ. Մ. Է.

ԼՈՒՌ ԲԱՐԻՔՆԵՐ

Անձ մը իր կեանքին տեւողութեան մէջ զանազան առիթներ կ'ունենայ բարիքներ գործելու ու իր արարքովն ուրիշներուն երախտագիտութեանը պատճառ կ'ըլլայ։ Մերթ գութը կ'շարժի խեղճի մը առջեւ, կամ առատաձեռնութիւնը կ'բանէ աղքատի մը համար, գպրոցականի մը պաշտպան կ'կանգնի և այս եւ այն ամէն պարագաներու մէջ ալ իր բարոյական վարձատրութիւնը կ'գտնէ։ Մեր շրջանակներուն մէջ եղած ամենափոքր բարութիւն մը, տրուած հինգ ղրուշ մը ի ձայն փողոյ կ'ծանուցուի լրագրաց մէջ, սակայն կան այնպիսի համեստ անձեր, որոնց ամբողջ գործերը, կեանքերնին ընդհանուր բարիք մ'են։ Ընդհանուրն հոս չափազանցուած է թէեւ, սակայն երբ մէկ երկու օրինակներով պարզենք խնդիրը, այն ատեն մասնաւորներու եղած այն բարիքները կրնան ընդհանուր ալ եղած նկատուիլ։

Ծերդ այս օրերս կարեւոր անձ մը հողին յանձնուեցաւ. Տիրան էֆ. Նազարեանը, որուն կենաց մէկ մասը լաւին բարիք մ'եղած է. ոչ ոք զգացած է թէ այդ անձն իր գործին բերմամբ շատ մը ընտանեաց ապրուստ հոգացած է։ Ինք Անգլիոյ հետ առեւտրեան պատուէր մեծ գործեր ունենալով երկար տարիներէ ի վեր հայ գործաւորուհիներ թէ՛ Սամաթիոյ, թէ Գումգաբուի եւլն. շրջանակներու մէջ անոր գործերը բանելով ապրած են, աղջիկներ ամուսնացուցած, հիւանդ եղբայրնին կամ անդամալոյծ հայրերնին խընամած է։ Մարդիկ կան որոնք ոչ օքի օգուտ կ'ունենան իրենց կեանքին մէջ, ոչ իսկ իրենց անձին, այնպիսիները կ'վխտան մեր չուրջը. սակայն օր մը գիտուածու կամ ամչնալով տուած 5 ղրուշնին բարեսիրական, կրթասիրական նպատակի մը համար, զիրենք բարերարի կարգը կ'դասէ։

Որքան ալ լաւ եւ համեստ գործաւորուհի եղաւ հանգուցեալ ուսումնական Նազարեանը, իր մահուանէն վերջ պէտք է որ գիտակից ըլլանք իր բարերար ընթացքին, թէեւ իր որդին ալ նոյն բարի հօրը զաւակը ըլլալով պիտի շարունակէ հարկաւ հօրն երկար տարիներէ ի վեր անխափան պահած գործն ու նորէն հարիւրաւոր կիներ առեղ զարնելով երեւան պիտի հանեն նուրբ բանուածքներ եւ փառք տան Տիրոջ որ իրենց դէմ հանած է այսպիսի բարերարներ։

Դիւրի՞ն բան է գործաւոր ըլլալ. անոր դրամագլուխ չունի. միայն իր արհեստին վստահած է ու գործ կ'փնտռէ աւելի աշխատելու համար. առանց կ'աշխատի կարելի եղածին չափ մաքուր եւ շատ գործ հանելու համար եւ աշխատութեանը փոխարժէքը ստացած պահուն գոհունակութիւնն անհրաժեշտ է։ Գործաւորը հացագործին, նպարավաճառին քով այնքան վարկ չունի (որքան ալ պատուաւոր ըլլայ) որչափ ունի վաճառականը կամ խանութպանը։ Գործի մը փոխարժէքն չառած գիշեր տրուած դրամի մը ի՛նչ աստիճան հոգեր թեթեւցնելը միայն գործ բանող գիտեն։ Վարպետին, գործ տուողին աչքը մտնելու, շուտ պէտք ըլլալիք գործ մը հասցնելու համար անոնք գիշերը ցերեկին խառնած կարկանդներու առջին առեղ կ'ծեծեն մինչեւ որ քունէն թմրին ու ձեռքերնին յոգնութենէն ա՛լ անշարժ իյնայ, բայց գործը կ'լմցնեն ու երեսնին պայծառ կ'ըլլայ։ Գործարա-

---

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՀԵՆՐԻԳ ՍԷՆՔԷՎԻՉ (58)

ԲՈԼԱՆԻԵՑՔԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ.—Դ

Սթաս և Տիկին Մաջքօ մինակ մնացին դէմ դիմաց։ Դեռատի կնոջ դէմքը տեսակ մը անհանգստութիւն կ'արտայայտէր... լուսամփոփի մեր բրաւ... և Բոլանիեցքի, անոր մօտենալով, սկսաւ մեղմ ձայնով մ'ըսել.

—Երջանիկ պիտի ըլլայի եթէ դուք այդպէս խորհէիք իմ մասիս։ Շատ անձնուէր եմ ձեզ։ Կ'ուզէի ի փոխարէն քիչ մը բարեկամութիւն վայելել ձեր կողմէ։ Կրնա՞մ յուսալ այս բանը։

—Այո՛։

—Շնորհակալ եմ։

Բռնեց անոր ձեռքը, որովհետեւ բոլոր ինչ որ կ'ըսէր անոր, միայն իբր նպատակ ունէր նորէն սեղմել այդ ձեռքն իր ձեռքերուն մէջ։ Դեռատի կինը չհամարձակեցաւ մերժել ձեռքը։ Բոլանիեցքի, երկրորդ անգամ ըլլալով, զայն շրթունքին տարաւ—ու եռանդուն համբոյրներով ծածկեց։ Աչքերը կ'մթաղողէին։ Բայց, մօտի սենեակէն, փաստաբանին ոտնաձայնը լսուեցաւ։ Տիկին Մաջքօ մրմնջեց, ձեռքը ետ քաշելով.

—Ահա՛ ամուսինս։

Մաջքօ, արդարեւ երեւցաւ սեմին վրայ, ձեռքի շարժումով հրաւիրելով Բոլանիեցքին որ ետեւէն գայ։

—Պատրաստ եմ, ըսաւ։

Ելաւ, կնոջը դառնալով.

—Կ'խնդրեմ, թէյը պատրաստեցէք, վայրկեանէ մը քովդ պիտի ըլլանք։

Գործը շուտով կարգադրուեցաւ. Բոլանիեցքի չէք մը գրեց ու ստորագրեց։ Բայց Մաջքօ, մտերմութեան ախորժին մէջ, սիկառ մը նուիրեց իրեն։

—Նոր անձկութիւններ կ'ծանրանան վրաս, ըսաւ։ Պիտի ազատի՛մ ատոնցմէ, որովհետեւ աւելի անգութ, աւելի ծանր փորձանքներ անցուցած եմ արդէն։ Խնդիրը միայն իմ վարկս փրկելու վրայ է... ինծի համար նոր հասոյթներ ստեղծել պէտք է, դատիս լուծումէն առաջ, վասն զի այդ դատին գործը հաստատ բռնելու համար ստակ պէտք է ինծ։

Բոլանիեցքի, դեռ համակուած խանդավառութեամբ, մտացիր մտիկ կ'ընէր անոր, ակռաներուն տակ անփութօրէն լռլռեցնելով սիկառը։ Յանկարծ գաղափար մ'անցաւ մտքին մէջէն...։ Եթէ սակայն Մաջքօ սնանկանար, բոլորովին քայքայուէր, անոր կինն ա՛լ աւելի դիւրին որս մը պիտի ըլլար իրեն համար։ Եւ կոշտութեամբ հարցուց.

—Երբեք ինքզինքդ հարցուցա՞ծ ես թէ ի՛նչ պիտի ըլլար վիճակդ, եթէ այդ դատը կորսնցուցած ըլլայիր։

—Զայն պիտի կորսնցնեմ, պատասխանեց Մաջքօ։

—Ամէն բան կրնայ պատահիլ այս աշխարհին մէջ, ուրիշներէ աւելի՛ պէտք էր որ գիտնայիր ատիկա։

—Չե՛մ ուզեր ատոր վրայ մտածել։

—Պէ՛տք է սակայն, պատասխանեց Բոլանիեցքի վստահ չարաճճիութեան շեշտով մը...։ Ի՞նչ պիտի ընէիր այդ պարագային։

Մաջքոյի ձեռքերը նորէն ծունկերուն վրայ ինկան, ու մութ նայուածքէ, գլուխը սեւցած.

—Այն ատեն ինծ պիտի մնար միայն թողուլ Վարշաւիան, մրմնջեց։

Լռութիւն մը յաջորդեց այս խօսքերուն։ Երիտասարդ փաստաբանին դիմագիծները պրկուեցան յաւակնօրէն. խորհրդածել կ'թուէր։

—Մնաց որ, յարեց Մաջքօ, ապագան պիտի ցոյց տայ ինչ որ պիտի պատահի։

—Այո՛, պատգամ՛ն, գոչեց Բոլանիեցքի ոտքի ելլելով։

Մաջքօ անգամ մ'ալ շնորհակալ եղաւ իրեն։ Երկուքն ալ սրահ անցան, ուր իրենց կ'սպասէր թէյը։

—Գործը կարգադրուեցա՞ւ, հարցուց Տիկին Մաջքօ։

—Ձեր ամուսնին և իմ մէջս, այո՛...։ Իսկ մեր մէջ, Տիկի՛ն, ո՛չ դեռ։

Տիկին Մաջքօ որ ի բնէ ա՛յնքան անտարբեր, այնքան ամփոփ էր, խռովեցաւ, այս համարձակախօսութենէն սարսափած։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, հարցուց փաստաբանը։

—Ըսել կ'ուզեմ թէ տիկինն ունեցածին վրայ երաշխաւորութիւններ պահանջելու կարող դատած ըլլալով զիս, հիմա չե՛մ կրնար ներել իրեն այդ բանը։

Տիկին Մաջքօ իր վրայ նայուածք մը նետեց զօրչ աղօտ աչքերէն ուր հիացումի փայլակ մ'անցաւ կարծես։ Այս համարձակախօսութիւնը, այս մտքի արիութիւնը, այս աշխարհիկ դարձուածքը զոր խոստովանութեան անստանականութիւնը կ'կերտէր, կ'պճնազարդէր, ներգործութիւն մ'ըրին իր վրայ։ Բոլանիեցքի այդ վայրկեանին, գեղեցիկ և տենչալի երեւցաւ, ամուսինէն շա՛տ գերիվեր,

—Ներեցէ՛ք ինծ, մրմնջեց։

—Ներելու ա՛յնքան դիւրին չպիտի ըլլայ։ Դուք դեռ չէ՛ք գիտեր թէ ո՛րքան աններող, դաժան մարդ մ'եմ։

—Չեմ կարծեր, ըսաւ անոր, նազանքով ժպիտով մը, գիտակից զօրութեանն և հրապոյրին։

Բոլանիեցքի նստաւ անոր քով, թէյի գաւաթը տենդոտ ձեռքերուն մէջ...։ Զգայարանքներուն գրգռութիւնը կ'հասցնէր զինքը նորէն։ Հագուստներուն թեթեւ հիւսուածքին տակ, կ'զգար դեռատի կնոջ մարմնին գաղջութիւնը, ելեկտրական ցնցում մը կ'կրէր։ Նորէն կ'ըղձէր այն շնչուոմի կերպն որով այդ կինն բռնած էր. «Ահա՛ ամուսինս»։ Այսպէս միայն կրնա՛ր խօսիլ կին մը պատրաստ արդէն, յօժարակա՛մ ամէն բանի...։ Այս մտածումին հանդէպ, տենդը սանձարձակ խոլ ուրախութեան մը կը փոխուէր...։ Ա՛լ չկրցաւ զսպել ինքզինքը, կատարելապէս տէր ըլլալ կամքին...։ Վայրկեան մը ոտքովը փնտռեց սեղանին տակ անոր ոտքը. բայց, յանկարծ ամչցաւ իր գեղջուկ կոշտութենէն...։ Քանի որ ա՛լ միայն ժամանակի և յարմար առիթի խնդիր մը կ'մնար իր և անոր միջեւ, կըրհամբերել...։ Առիթը, ժամը չպիտի ուշանային գալ, և այն սարսուռին մէջ որ զինքն յոտից ցգլուխ կ'արշաւէր այս մտածումին առջեւ, կ'տեսնէր մօտաւոր կիզիչ յոյզերու խոստումը։

—Ցուպս մոռցայ, ըսաւ վերջապէս... փոխ տուր ինծ քուկինդ... ճամբան շուներ յարձակեցան վրաս։

Ոչ մէկ շուն յարձակած էր. կ'ստէր. բայց կ'ուզէր, գէթ վայրկեան մը, մինակ մնալ դեռատի կնոջ հետ։ Ուստի, հազիւ փաստաբանը հեռացած, մօտեցաւ կնոջը, խեղդուկ ձայնով մը մրմնջելով.

—Կ'տեսնէ՛ք թէ ի՛նչ կ'անցնի կ'դառնայ ներսիդիս։

Արդարեւ կ'տեսնէր անոր վրդովմունքը, փայլուն աչքերը, բաբախուն ռունգերը։ Անհանգստութիւնը, վախը համակեցին դեռատի կինը։ Բայց Բոլանիեցքի կ'մտածէր միայն այն խօսքերուն վրայ որք իրեն համար խոստովանութեան մը համարժէք էին. «Ահա՛ ամուսինս»։ և այդ միեւնոյն մարդն որ քիչ մ'առաջ համբերութիւն ունենալ կ'պատուիրէր ինքզինքին, յանկարծ, մոռնալով ամէն բան.

—Կ'սիրեմ ձեզ, ըսաւ, խրքոտ ձայնով մը։

Տիկին Մաջքօ իր աթոռին կ'կենար, աչքերը խոնարհած, կարծես ապշած, քար կտրած, հմայքին տակ այս խօսքերուն որ նոր գլուխ մը կ'բանային իր կեանքին մէջ։ Գլուխը թեթեւակի անկեն կը դարձնէր, կարծես խուսափելու համար անոր նայուածքէն։ Լռութեան մէջ, կ'լսէին իրենց հեղձամղձուկ շունչերը։ Յետոյ, քովի սենեակին մէջէն, Մաջքոյի ոտնաձայնները լսուեցան։

—Ցտեսութի՛ւն, վա՛ղը, մրմնջեց Բոլանիեցքի։

Բայց ստիպիչ խորհուրդ բան մը կար այդ մրմունջին մէջ։ Տիկին Մաջքօ միշտ անշարժ կ'մնար, աչքերը խոնարհած, մարմինը քարացած։

—Ահա՛ ցուպդ, ըսաւ Մաջքօ։ Վաղն ամբողջ օրը բացակայ պիտի ըլլամ, ըսաւ. Թերեւս շնորհքը պիտի ընես այցելութիւն մը տալու այս խեղճ ճգնաւորուհիի՛ն։

—Դիւրա՛ւ բարի, ձայնեց Բոլանիեցքի։

Ու վայրկեան մը վերջ, մինակ մնաց նորէն միջուղիին վրայ որ համակ ձիւնով ծածկուած էր լուսինին ցոլքերով. իրեն այնպէս կ'թուէր թէ բոցերու յագանքէ մը դուրս կ'ելլէր։ Այս գիշերային խաղաղութիւնն ա՛յնքան մեծ հակապատկեր մը կ'կազմէր զգայարանքներուն խորունկ գրգռումին հետ, որ այդ խաղաղութիւնն այլանդակ բան մը կ'երեւար իրեն։ Առաջին տպաւորութիւնը զոր վերջապէս կրցաւ որոշել իր մէջ, մտածումներուն խառնիճաղանճին մէջ, սա եղաւ որ ա՛լ լմնցա՛ծ էր գիտակցութեան դէմ մղած պայքարը, լմնցա՛ծ՝ վարանումներն ու տարակոյսները...։ Ներքին ձայն մը կ'պոռար իրեն թէ թշուառ արարած մ'էր ինքը... բայց նոյն իսկ այդ խղճի խայթը՝ յուսահատած մարդու չգիտես ի՛նչ սփոփանք մը կուտար իրեն։ Թշուառ արարած մը ա՛լ պէտք չունէր կռուելու իր անձին դէմ. կրնար գոհացնել իր բնազդները...։ Այո՛։ Մարին մտածելով, ոտնակոխ պիտի ընէր սէրը, ոտնակոխ պիտի ընէր պարկեշտութիւնը, բոլոր այն սկզբունքներն որոց վրայ կ'կարծէր հաստատած ըլլալ կեանքը...։ Բայց, ատոր փոխարէն, Տիկին Մաջքոյին պիտի տիրանար։ Երկուքէն մէ՛կը, կ'խորհէր, կամ այդ կինը պիտի մատնէր ամուսինին ինչ որ անցած դարձած էր, և այն ատեն հետեւեալ օրն իրարու դէմ պիտի փնտռէին, կամ լաւ ևս այդ կինը պիտի լռէր և իր մեղսակիցը պիտի ըլլար։ Մաջքօ ամբողջ օրը բացակայ ըլլալով, պիտի յաջողէր տենչը, եթէ աշխարհն իսկ կործանէ՛ր հեշտասպրուռ մարմինին եւեւ...։ Գիժերյի ամարանոցին մտածելով, ննջասենեակին պատուհանները դեռ լուսաւորուած տեսաւ։ Աւելի պիտի նախընտրէր Մարին քնացած գտնել։ Վայրկեան մը, պոռալու երկչոտ գաղափարն ունեցաւ. բայց նշմարեց դեռատի կնոջը դիմաստուերն որ պատուհաններուն ապակիներուն վրայ կ'շարժուէր...։ Իրեն կ'սպասէր, անտարակոյս. Մարի թերեւս նշմարած էր զինքը։ Աւելի լաւ էր ուրեմն տուն դառնալ։

(Շար.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ
ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

խորդ տարուան հետ բաղդատմամբ՝ 36,000 և 1316 տարւոյ հետ բաղդատմամբ՝ 66,000 ոսկի աւելի եղած են։ Հասութից առաւելութիւնը գլխաւորաբար յառաջ եկած է հեռագրաց սակացոյցին զեղչուելէն և նոր գործառնութեանց հաստատուելէն։ Նոյն վարչութիւնն յառաջիկայ ելմտական տարւոյ մէջ նոր բարւոքումներ ի գործ պիտի դնէ, նամանաւանդ թղթատարական փոխանակագրերու (մանտա—բօստ) դրութիւնը պիտի գործադրէ նաեւ 15 նոր կեդրոններու մէջ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Նոյեմ. 28էն մինչեւ Դեկտ. 4, (Ն. Տ.) Պոլսոյ մէջ պատահած մահերուն թիւն յանգած է 264ի, որոնց 3ը կարմրախտ, 3ը կեղծմաշկի, 15ը ծաղկախտ և 1ը ժանտատենդի հետեւանօք։

ՆՈՒԱՃՈՒՄ.—Հայակատոր աւազակապետ Մուհարրէմ և իր համախոհներէն մին՝ Խօմէր՝ որք ժամանակէ մ'ի վեր Կէօրիւճէի գաւառակին Պէհլէշտէ գիւղախմբին մէջ կ'ապաստանէին, իրենց դէմ ձեռք առնուած զինուորական միջոցներուն շնորհիւ նուաճուելով, ողջ ձերբակալուած են։

ԲՐՕՎԱՆՍ ՇՈԳԵՆԱՒԸ.—Ինչպէս կը յիշուի, 1882ին, Պոլսոյ Նաւահանգստին մէջ Ռուսական «Ազօֆ» շոգենաւին և Մէսաժըրիի «Բրօվանս» շոգենաւին միջեւ ընդհարում մը պատահելով, վերջինն ընկղմած էր։ «Բրօվանս» շոգենաւին մէջ մնացած իրեղէնները սուզակներու միջոցաւ հանելու արտօնութիւն խնդրուած ըլլալով, Կայսերական Իրատէ մը հրամայեց արտօնել, պայմանաւ որ գործողութեանց վայրը սահմանափակուի, Վոսփորի մէջ շոգենաւային երթեւեկութեանց դէմ արգելք չըլլալու։

ԵԶԱՆ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ. — Երէկ ժամ 8ին մօտերը, Բաբազօղլու Սօթիրաքիի ախոռէն եզ մը երբ Թօփհանէի սպանդանոցը կ'տարուէր, ճամբան խրտչելով, հովիւին ձեռքէն կ'փախչի, և կ'սկսի Թօփհանէի պողոտան ի վեր վազել մինչեւ Պօղազ—Քէսէն և Սալը—Բազար, ուր մեծ բազմութիւն խռնուած էր։ Անցորդները կ'սկսին անդին ասդին փախչիլ, որուն ի տես խրտչած անասունն ա'լ աւելի կ'կատղի և խօլարշաւ կ'ընթանայ իր դիմացն ելլողները կոխոտելով։ Նպարավաճառի մը սեղանին վրայէ հացերն ու պանիրները և չաքարավաճառի մը Բողչան գետին կ'գլտորէ. փողոցի շուներն ալ կ'սուժեն հացերուն, պանիրներուն և շաքարներուն վրայ, և հաչիւններու մեծաղղորդ ժխորի մը հետ ահարկու կերպով մ'է կ'քշէ ժողովուրդներ միջեւ։ Հէք եզը, բոլորովին շուարած, ուղիղ ճամբէն շեղելով, Պօղազն—Պաշըի պահականոցին փողոցը կ'դառնայ, և տան մը բաց դռնէն ներս կ'սուժէ ու ֆօսան, սակայն սարսափահար անցորդներուն աղաղակներուն վրայ դարձեալ դուրս կ'ելնէ և կ'սկսի խելայօլ վազել։ Ոստիկանք հասնելով՝ կ'փորձեն հրազէնով սպաննել զայն, բայց անասունը վիրաւորուելով հանդերձ՝ իր վազքը կ'շարունակէ և վերջապէս Թօփհանէի մօտ կը բռնուի։ Հովիւն ալ հասնելով վայրագ անասունը կ'կապէ, և քաշքշելով կ'տանի սպանդանոց։

ԱՐԱՊԱՃԸ ՎԻՉԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ.—Այս խնդիրը նախընթաց օր իր վերջնական լուծումն ստացաւ Վճռաբեկ Ատենի առջեւ, որ վաւերացուց Վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին նախորդ վճիռը։ Այս վճռով, Արապաճը Վիչէնի կարծեցեալ ժառանգորդ Ստեփան Գազանճեան պիտի դատուի Նշանագատ Ատենի առջեւ, իբրեւ կեղծ ժառանգորդ, որ Մանիլեանի Վարչութեան իրաւունքը չորթելու յանգգնած էր։

ԻԶՄԻՐԷ կ'ծանուցուի թէ Գօրտէլիօյի առջեւ Ցոյն վարժուհիի մը դիակը գտնուած է, որ ինքզինք ծովը նետելով անձնասպան եղած է։

ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄ.— Բժշկական Վարժարանի Վերատեսչութեան խնդրանօք, Ներքին գործոց Նախարարութիւնն ազդարարեց Քաղաքապետութեան և Նահանգային իշխանութեանց թէ անոնք որ թմրապետական պատուաստիչներու կողմէ կ'պատուաստուին, իրենց պատուաստումէն 6 օր ետքը միայն պատուաստի վկայական պիտի ստանան, երբ պատուաստիչներն հաստատեն թէ պատուաստը բռնած է։ Պատուաստուողները պարտին անպատճառ պահանջել և ստանալ պատուաստի վկայականը։

ԱՏԱՆԱՅԷ կ'գրեն մեզ.—«Հոս բամբակին չորս օխան կ'արժէ 27½—28 ղրշ. (Լ. Օ. 124էն), բամբակի կուտ (չիկիտ) 4 օխան 80 փարա, բամբակի խոզա մէկ չէքին (24 օխա) 37—38 ղրշ., շուշմային օխան 87—88 փարա, ցորենին գրիւը 20—23 ղրշ., գարիին գրիւը 9—9½ ղրշ. վարսակին գրիւը 8 ղրշ., մեղրամոմին օխան 23 ղրշ., Թահինին 6 օխան 19 ղրշ., շուշմայի իւղ (շըրլըք) վեց օխան 40 ղրշ.։ Անձրեւները տակաւին կը շարունակեն թէ՛ քաղաքին մէջ թէ շրջակաները։»

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ ԵՒ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան Պայրամի առաջին օրը։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ Կ. ՍՕԼԱԽԵԱՆ ԷՖ., որ կ'տանձնէ ամէն կերպ դատեր դիւրամատչելի պայմաններով, փոխադրուած է Սուլթան Համամ, Գամթըրճը օղլու բաօսած, թիւ 90—91, ուր սանդուխէն զատ կայ նաեւ վերելակ (ասանսէօր) առանց դրամի։

ՕՐԻՆԱՑ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ կամ [illegible] գրեց փաստաբան Կ. Սօլախեան էֆ.։ Գնահատուած բարձր անձերէ։ Գին երկու հատորին 20 ղրշ.։ Ամէն գրավաճառի քով կ'գտնուի։ Կարեւոր զեղչ մեծաքանակ ուզողներու, որք հաճին դիմել հեղինակին գրասենեակը, Բասած Գամթըրճը օղլու, թիւ 90—91։ 9—3

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Աթոռհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վահմ. Յուսուֆեան էֆ.ի։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արք., Տ. Գաբրիէլ եպս., Տ. Եղիշէ եպս., Տ. Կարապետ Սէթեան և Տ. Կարապետ Սանտալճեան քհնյ.ները, Տիգրան Տէր Ներսէսեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆ.ները։

Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը գիր մը ուղղելով, վերջին անգամ կ'պարզէր հաշուական խնդրոյն անլոյծ մնալուն պատճառաւ վանուց մէջ տիրող իրաց վիճակը, և կ'առաջարկէր որ Կեդր. Վարչութեան որոշումները գործադրութեան դրուին, որոց ինքն համամիտ ու համակամ գտնուած էր։ Խառն Ժողովը պարագային պահանջմանց համաձայն սահմաննեց կարեւոր տնօրինութիւնները Նորին Սրբազնութեան կողմէ եղած առաջարկութեան մասին, և գործադրութեան մէջ Ամեն. Ս. Պատրիարքին իրաւասութիւնն անվթար պահելով հանդերձ, որոշեց մատուցանել ամէն կարելի դիւրութիւն և օժանդակութիւն, երբ դժուարութիւն մը յարուցանի։ — Նկատելով որ Մշոյ Վիճակը թափուր է և եկեղեցական մը ներկայութիւնն անհրաժեշտ է, հարկ դատեց կարող եկեղեցական մը ղրկել ցնոր տնօրինութիւն Ժողովրդեան հովուելու համար, և Ս. Պատրիարք Հօր վերապահեց արժանաւոր եկեղեցականի մը անուանումը։—Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

Կրօն. Ժողովը երէկ ի նիստ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպս.ի. Ներկայ էին Տ. Գաբրիէլ և Տ. Եղիշէ եպիսկոպոսներն եւ Սէթեան, Սանտալճեան Ա. քհնյ.ները։ — Վանայի Թաղ. Խորհուրդը կ'տեղեկագրէր թէ Սարգիս Պալըքճեանի կինն առանց պատճառի կրօնափոխ եղած է։ Ժողովը որոշեց արտօնել այրը կրկին ամուսնանալու. — Ատենապետ Տ. Գրիգորիս Սրբազան, տեղեկացնելով Ժողովին թէ Տիկին Էլպիս Երեւում Փափազեան Մնդեան իւղաներկ պատկեր մը նուիրած է՝ ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր՝ Գուրուչէշմէի եկեղեցիին, առաջարկեց օծումն արտօնել։ Ժողովը արժան դատեց արտօնել անոր օծումը. — Իզմիրէն Տ. Թովմաս քհ. Նորատունկեան կ'առաջարկէր թէ իր հիւանդութեան ամբողջական ապաքինման համար ստիպուած է Զմիւռնիա մնալ և կ'խնդրէր որ առժամեայ պաշտօն մը տրուի իրեն։ Ժողովը հարկ համարեց Զմիւռնիոյ Նորընտիր առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպս.ին Թողուլ խնդիրը, իր Վիճակին մէջ յարմար պաշտօն մը տրուելու համար յիշեալ քհնյ.ին. —Գումգափուի դպրոց դպրաց դասու Տնօրէն Խորհուրդն յայտագրած ըլլալով թէ իր անդամներէն մին պարտազանցութեանն համար անդամակցութենէ հրաժարեցուցած է, Ժողովը ընդունեց այս կարգադրութիւնը յօրինակ այլոց։

—Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ առաւօտ ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Բարթող էֆ. Թէլեան, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան և Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան։—Յանձնաժողովը խորհրդակցեցաւ նպաստի խնդիրներու վրայ։ Վերահաս ձմրան առթիւ գաւառներու մէջ գտնուող աղքատաց մասին յանձնաժողովը որոշեց նպաստի չարունակութիւնը. — Մշոյ Որբանոց—Աշխատանոցի հոգաբարձութիւնը գործաւոր տղոց պատրաստած գործերէն 12 տեսակ մանուածի նմոյշներ ղրկած էր, յայտնելով թէ արտադրութիւնք հետզհետէ աւելի պիտի ճոխանան և կ'խնդրէր որ պէտք եղած մանածը ղրկուի։ Յանձնաժողովը գոհ եղաւ տեսնելով թէ Որբանոցի արհեստական ճիւղը յաջողած էր գործնական և լաւագոյն ուղղութիւն մը ստանալ և արդիւնքներ առաջ բերել։ Որոշեց քաջալերական գիր մը գրել թէ՛ Հոգաբարձութեան և թէ արհեստանոցի վարպետ Պ. Յակոբի։ Որոշեց նոյնպէս մանրամասն տեղեկութիւններ պահանջել գործառնութեանց ընթացքին նկատմամբ. Ինչպէս նաեւ արտադրուած վաճառքներու և անոնց չահագործման մասին։ Որոշուեցաւ նաեւ 15 ոսկւոյ մանած ղրկել, մշում տրուելու համար արհեստանոցի գործառնութեանց։ Յանձնաժողովը զբաղեցաւ նաեւ հաշուական և դպրոցական խնդիրներով։

—Իզմիրէ կ'գրեն մեզ Նոյ. 22 Թուով. — «Մէսաժըրիի «Օրէնօք» շոգենաւն երէկ ժամ 2½ին (Ը. Ե.) Իզմիր հասաւ։ Արդէն Ս. Կաթողիկոսին արժանավայել ընդունելութիւն մ'ընելու համար պատրաստութիւններ տեսնուած էին։ Քարանդինայի սովորական գործողութիւնները լմնցածին պէս, Փոխանորդ Հայրը Վարչութեան անդամներուն հետ շոգեմակոյկով դիմաւորելու գնաց։ Շոգենաւուն սրահին մէջ պահ մը հանգստանալէ վերջ, Ն. Ամենապատուութիւն իր ուղեկից վարդապետներով դուրս ելաւ։ Քարափին վրայ ահագին բազմութիւն մը կ'սպասէր։ Անցագրատան պահականոցին զինուորները զինուորական պատիւներ ըրին, ինչպէս նաեւ բոլոր անցած ճամբուն վրայ։ Մասնաւոր կառքերով եկեղեցի առաջնորդուեցաւ, ուր կ'սպասէր երկսեռ բազմութիւն մը, եւ ոստիկանական քօմիսէրներ կարգապահութեան կ'հսկէին։ Եկեղեցիին դռնէն մինչեւ տաճարին աւելի գորգեր չարուած էին։ Դրան առջեւ Ս. Կաթողիկոս զգեստաւորուեցաւ, եւ ամպհովանիին տակ մտնելով եկեղեցի գնաց, ուր պարագային յարմար շարականներ կարդացուելէ վերջ դամբերու հետ, Բարձր. կուսակալին այցելելու համար։ Հոն ալ կէս ժամու չափ տեսակցելէ վերջ մեկնեցան պատիւներով շոգենաւ առաջնորդուեցաւ, որ ժամ 9ին պիտի մեկնէր։»

— Արիս էֆ. Ֆէսճեան երէկ կայս. Պալատ գնաց։

— Ս. Պատրիարք Հայրը դրամական նուիրատուութիւն մ'ըրաւ Խասգիւղի աղքատախնամին և եկեղեցւոյ պաշտօնէից։

—Տնտես. Խորհրդոյ անդամ Վահան էֆ. Սուրէնեան և Սարգիս էֆ. Տանձիկեան, որք Խորհրդոյ որոշմամբ պաշտօն ունեցան Սկիւտարի Ս. Խաչ և Իճատիյէի Թաղերուն միացման խնդիրը քննելու, յանձնաժողով մը կազմեցին Բարսեղ Աւետիսեան, Յակոբ Գորեան և Մինրան Գաբաղաչեան էֆ.ներէն ուսումնասիրելու համար միացման պայմանները։

— Թորոս էֆ. Բարաղամեան երէկ Խասգիւղ երթալով աչքէ անցուց Ներսէսեան Վարժարանի շինութիւնը. ինչպէս Ն. Ամենապատուութիւն հակիրճ քարոզ մը խօսեցաւ, եւ վերջացուց Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ ընելով։ Անկէ վերջ ելաւ Առաջնորդարանի սրահը, ուր կ'սպասէր Մխիթարեանց աբբահայր Հ. Նիկողայոս ուրիշ երկու վարդապետներով։ Առաջնորդարանի սրահը, բակն եւ յարակից սենեակները խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր որ կուգար աջհամբոյրի։ Բաղցրաձայն դպիրներ յատկապէս պատրաստուած ուղերձ մը երգեցին։ Մեսրոպեան վարժարանի աշակերտ մ'ալ ճառ մը կարդաց։ Ցետոյ պատուասիրութիւններ եղան, ժամ 5ին թէյ մեծարուեցաւ եւ 5½ին մեկնեցաւ Առաջնորդարանէն Փոխանորդ Հօր եւ Վարչութեան չորս անդամոց [illegible] է, Բարաղամեան էֆ. իր անձնական ծախքով ի հիմանէ կ'վերաշինէ այս վարժարանը. Բարաղամեան էֆ. այս Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին այցելեց, ուր առժամեայ կերպով փոխադրուած են աշակերտները. ընդհանուր ցնծութեան առարկայ եղաւ ծանօթ բարերարն որ խրապէս յուզուած օրհնեց աշակերտները։

—Ռուսճուգի վաճառականներէն Սարգիս էֆ. Գույումճեան իր սեփական հողին վրայ աղջկանց վարժարան մը պիտի հիմնէ յառաջիկայ գարնան. արդէն շէնքը ցած, խոնաւ և հակաառողջապահիկ է և արդէն անհրաժեշտ նորոգութեան մ'ալ պէտքը թէեւ քանիցս շեշտուած էր, սակայն պատրաստ գումար մը չգտնուելուն պատճառաւ կարելի չէր եղած վերաշինել։ Աղջկանց վարժարանի այս խիստ աննպաստ հանգամանքներուն բերմամբ Հայ ծնողքներն իրենց աղջիկներն օտար կրթ. հաստատութիւններ կ'ղրկէին։ Մանչերու վարժարանը քանի մը տարի առաջ հիմնուած է. ու երբ աղջկան վարժարանն ալ ի նորոյ կառուցուի, Հայ ծնողքները պատճառ մը պիտի չունենան իրենց զաւակներն օտար դաստիարակներու խնամոց յանձնելու։

—Տիկին Էօժէնի Մ. Մանուկեան և Օր. Արապեան գովելի նպատակով մը յանձն առած են Գատըգէօյի Աղջ. վարժարանին ուսանողներուն ձեռական աշխատութիւնները ներկայացնել ծանօթ տիկիններու, ի փոխարէն ստանալով կամաւոր նուէրներ։ Այս ինքնաբար զոհողութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէ որ մեր աղջկան վարժարաններուն մէջ աւելի մշտում տրուի ասեղնագործութեան. սակ քմահաճ ժամանց մը չհայթայթէ ձեռական աշխատութեան յատկացուած դասը. և այս ըմբռնումը չատ չուտ տեղի պիտի տայ երբ ուսանողուհիք տեսնեն իրենց ջանքերուն արդիւնաւորումը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Ազգային Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցն 1900էն սկսեալ՝ այս վեցերորդ տարին է որ ճոխ ու բազմակողմանի պարունակութեամբ և ստուար հատորով ի լոյս կ'ելլէ։

Յառաջիկայ 1905 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցն ալ որ հրապարակ ելած է, կը բովանդակէ. Տօմարական Բաժին՝ Համառօտ Օրացոյց, յատուկ անուններու ցուցակ՝ տօներուն օրերովը. Տօմարական գիտելիքներ, հինգ անցած ու հինգ գալիք տարիներու տօնական օրերը։

Տեղեկագրական Բաժին. Ժամանակագրական, աշխարհագրական ու վիճակագրական ցուցակներ։

Պետական Բաժին. Օսմանեան Կայսերաց շարակարգութիւն, կուսակալութիւնք, Տեղական պաշտօնէութեանց, Հայ ատրճանաւորաց, Հայ պաշտօնէից ցուցակներ և Օսմ. Կայսրութեան կուսակալութեանց հինգ աշխարհացոյցները։

Պատրիարքական Բաժին. Կաթողիկոսաց և Պատրիարքաց շարք, Եպիսկոպոսաց և վարդապետաց, Կ. Պոլսոյ Թաղորէից և բոլոր առաջնորդութեանց ցուցակներ։ Անոնց կցուած են Հռոմէական ու Բողոքական Հայոց և ուրիշ Քրիստոնեայ հասարակութեանց վրայ հակիրճ տեղեկութիւններ։

Գործնական Բաժին. Պարզ տոկոսի, բաղադրեալ տոկոսի թղթատարութեանց, չափերու, կշիռներու, դրամներու, շոգենաւներու վրայ տեղեկութիւններ, բժիշկներու, փաստաբաններու, ուսուցիչներու և ճարտարարուեստներու ցուցակներ, Թուրքիոյ Հայ թերթերը, եւն.։

Այս տարի համառօտուած են չատ մը կէտեր՝ հաճոյական նորութեանց տեղ բանալու, ինչպէս.

Գրական Բաժին 1 Միսաքեան Բառաբան՝ Տէրունի տօներ (Քննական) 2 Նոյեմբ սիրով և Նորատեղծեալ՝ աշխարհաբար տաղաչափեալ (Եղիշէ Եպսկ. Դուրեան. 3 Յիշատակներ՝ Բանաստեղծութիւն (Անայիս) 4. Անդրադարձ առ Անայիս. 5. Հողմաղացքն ու արեգան՝ Բանաստեղծութիւն (Ալիփաշեան) 6 Լեռները՝ Արձակ Բանաստեղծութիւն (Յակոբոս Ճէճիզեան) 7. Մեր կիները (Սիպիլ) 8. Կ. Պոլսոյ Հայ բանաստեղծ Պատրիարքները (Հրանտ Ասատուր) 9. Պատմական ու աշխարհագրական Նորութիւններ. 10. Նշանաւոր Ննջեցեալներ իրենց լուսանկարով (Մամուրեան, Խուպէսէրեան, Պապա Համբարձում, Մ. Պէնտէրեան, Սանփան բաշա, Մանուէլեան բաշա, Էլիաս Զայեան, Յ. Կիւմիւշեան, Տօղթ. Խորասանճեան, Տիրացու Կարապետ, Միքայէլ Յակոբեան, Կ. Իւթիւճեան, Մ. Թոզաթեան, Յ. Թօրսագալեան։)

Հոգաբարձութիւնս որ Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին քանի տարիէ ի վեր գտած ընդունելութիւններէն քաջալերեալ՝ ինքն ալ իր կողմէն ամէն ջանք ի գործ կ'դնէ սոյն կարեւոր հրատարակութիւնն հետզհետէ աւելի օգտակար և չահեկան ընծայել, կ'յուսայ թէ Պատ. հասարակութիւնն այս անգամ եւս գնահատելով անոր կարեւորութիւնը, մանաւանդ ի նկատի առնելով անկէց գոյացեալ հասոյթին Հիւանդանոցի վերաբերիլը, պիտի հաճի պէտք եղածին չափ գնել անկէց, որ դարձեալ 10 ղր.ի կ'ծախուի Հիւանդանոցի գրասենեակն ի Մեծ—Նոր Խան և բոլոր գրավաճառաց քով։

(Կնք. Հոգաբարձութեան)

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԱԾ

ԽՈՇՈՐ ԹՆԴԱՆՈԹՆԵՐ «203 ՄԷԴՐ» ԲԼՈՒՐԻՆ ՎՐԱՑ. — ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ԶԱՐՆՈՒԱԾ ԵՒ ԲՈՒՆԿԱԾ.

ԹՕՔԻՕ, Դեկտ. 6 (Պաշտօնական). — Բորդ Արթուրը պաշարող բանակին հրամատարն այսօրուան թուով կ'հեռագրէ.— Ամսոյս 3ին, Ճափոնցիք «203 մէդր» բլուրին վրայ զետեղած իրենց նաւային խոշոր թնդանօթներուն միջոցաւ ռմբակոծեցին Բորդ Արթուրի Նաւահանգստին մէջ խարսխած ռուսական մարտանաւերը։ Այդ օրն իրենց ռումբերը զարկին Բօլթավա զրահաւորը և Ռէտվիզանի ձեւով ուրիշ մարտանաւ մը։ Ամսոյս 5ին, «203 մէդր» բլուրին բարձունքէն արձակուած ճափոնական ռումբերը Բօլթավան զարկին 7 անգամ, Բօլթավան ու Ռէտվիզանը 11 անգամ և Բէրէսվիէթն ալ 2 անգամ։

Ճափոնցիք իրենց թնդանօթաձգութիւնը Նաւահանգստին ու բերդերուն դէմ եւս ուղղած ըլլալով, իրենց ռումբերը վառօդի մթերանոց մը օդն հանեցին Բայեուշան բերդին հարաւային կողմը։ Ճափոնական ռումբերէն զարնուած ռուսական երկու մարտանաւեր ալ կրակ առին։ Հրդեհը մէկ ժամ տեւեց անոնց մէջ։ Ամսոյս 4ին Ճափոնցիք 2 թնդանօթ գրաւեցին Էրլունկշանի բերդին մօտ։

ԼՈՆՏՈՆ, 6.- Ռոյտէր կ'իմանայ թէ Ռուսերը կ'շարունակեն գիշերանց յարձակիլ «203 Մէդր» բլուրին վրայ, զայն ետ առնելու համար, բայց միշտ ետ կ'մղուին ծանր կորուստներ կրելով, որոց թիւը ցարդ 3,000 հոգիի կ'հասնի։

ՉԻՖՕՒ, 6.— Ճափոնցիք յաջողեցան պաշարման խոշոր թնդանօթներ զետեղել «203 մէդր» բլուրին կատարին վրայ։

ՄՈՒԿՏԷՆ, 6.- Ռոյտէր կ'ծանուցանէ թէ չորս օրէ ի վեր ռուսական կեդրոնին և աջ թեւին կողմը տեղի ունեցած հրետանիի մենամարտն ո և է փոփոխութիւն չբերաւ ընդհանուր կացութեան մէջ։ Հիւանդներուն թիւը չատ մեծ է, զի ռուս զինուորները խրամներուն մէջ չատ խիտ կարգերով կ'ապրին և չարունակ ջրագրգիռ վիճակի մէջ են։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 6.— Ռուս հեռագր. Գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Ֆէնկ—Հուանկ—Չէնկի և Դահիէրի միջեւ Ճափոնցւոց կողմէ սկսուած երկաթուղիին չինութիւնը կ'յապաղի, անհրաժեշտ նիւթերու չգոյութեան պատճառաւ։ Կ'խորհուի եղեր ձի գործածել վակոնները քաշելու համար։ Նոյն գործակալութիւնը բացարձակապէս կ'հերքէ Բեդերսպուրկի մէջ գրաւանութեան մը մասին նախորդ ամսուն ելած լուրը։ Կ'ծանուցանէ նաեւ թէ կատարելապէս նորոգուած է Խարպին—Մուքտէնի երկաթուղին, 226 վերստ երկայնութեան մը վրայ, զոր քանդած էին Հունհուզները։

ՊՐԷՍԹ, 5. —Փոթորիկը պարտաւորեց ռուսական Բէզուպրէչնի թորփիլլահալածը խարիսխ նետելու։ Առտուան ժամ 10ին փորձեց մեկնիլ, բայց չկրցաւ խարիսխը վերցնել։ Ծովը միշտ ալեկոծ է։

ԹԱՆՃԷՐ, 6. —Ռուսական Օլէկ և [illegible] յածանաւերն այսօր մեկնեցան դէպի արեւելք, Սուէզի ծոցն երթալու։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 6.— Զիւանձիւանդուանէ ամսոյս 4 թուով կ'հեռագրուի «Պիրժէվիա Վիէտօմօսդի»ի.—«Զինացիք կ'պատմեն թէ Զօր. Օքու յանկարծ հիւանդացեր է ծանրապէս, և թէ զրոյցի մը նայելով, որ դեռ չէ հաստատուած, արդէն իսկ մեռեր է եղեր»։

ՍԻԿՄԱՐԻՆԿԷՆ, 6. — Հօէնձօլլէրնի Ֆրիտրիխ իշխանին յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ այսօր տեղի ունեցաւ, ներկայ եղան Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանն և զանազան վեհապետական տուներու ներկայացուցիչները։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Դեկտ. 6.—Սթանտարտի Թօքիօի Թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Ճափոնցիք, ծանր կորուստներ կրելէ վերջ, յաջողեցան նաւային խոշոր թնդանօթներ զետեղել «203 Մէդր Բլուր»ին վրայ, եւ սկսան ռուսական մարտանաւերը ռմբակոծել անընդհատ։ Նաւահանգստին մէջ գտնուող ռուսական մարտանաւերէն հօրբը բոլորովին այրեցան։ Ռուսական Նաւատորմին կացութիւնն անտանելի է, զի Ճափոնցիք բոլորովին կ'իշխեն անոր վրայ, իրենց բռնած բարձր դիրքէն։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 7.—Զօր. Քուրոբաթքին կ'հեռագրէ Կայսեր.—Ճափոնցիք Դեկտ. 5-6ի գիշերը յառաջացան Դաբինկ—Դու—Շանի արեւելեան կողմը, ուր կ'գտնուի Օրէնպուրկի խազախներուն զօրաբաժինը։ Ուղղուեցան դէպ ի Ցինկ—Հօ Ցէնկ, և փորձեցին պաշարել Զօր. Ռէնէնքամֆի զօրաբաժինը։ Մեր զօրքերը կորովի դիմադրութիւն մ'ըրին և Ճափոնցիները նահանջելու պարտաւորեցին։ Թշնամիին կորուստներն են 1500 հոգի։ Մեր կորուստներն աննշան են։

ՓԱՐԻԶ, 6.—Մ. Տէրուլէտ և Մ. Ժօռէս այս առաւօտ մենամարտեցան ի Համէի, Ֆրանսական հողին վրայ։ Երկու գնտակներ փոխանակուեցան առանց արդիւնքի։ Երկու հակառակորդները մերժեցին հաշտուիլ մենամարտի տեղւոյն վրայ։

ՀՌՈՄ, 7. — Պրունսվիքի խնամակալ, Բրուսիոյ Ալպէրդ իշխանը, որ Հռոմ եկած էր Բէրնմոնդէի իշխանին մկրտութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու, Պապին կողմէ մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։

— 7. — Պապը բաւական հիւանդ է։ Ցօղացաւի բուռն տագնապներ ունի։

ԲԱՂԷ, 7.—Արտասովոր ուժգնութեամբ փոթորիկ մը կ'տիրէ Մանշի եզերքներուն վրայ։ Ֆրանսայի ու Անգլիոյ միջեւ հաղորդակցութիւնք բոլորովին խզուած են։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ. — Հրապարակը կ'բարւոքի։ Կիրակիէն ի վեր Անատոլուէ 37 վակոն և Ռումելիէ 6 վակոն հասած են։ Գիներն հաստատ են։ Նախընթաց օր հրապարակի վրայ ծախուեցան 10 վակոն ճերմակ ցորեն Ա. 37 փր., 2 վակոն, նոյն տեսակէն, 36¾ փր., 2 վակոն Բ. տեսակ, 36 փր. օխան, Չաղաքի յանձնելի։ Ծախուեցան նաեւ 2 վակոն ճերմակ կարծր Ա. տեսակ 34 փր., 2 վակոն կարծր Բ. տեսակ 32½ փր. և 2 վակոն խառն 32 փր. օխան, Հայտար—Փաշա յանձնելի։

ԲԱՄԲԱԿ.— Լիվրբուլ, Դեկտ. 4.— Հրապարակն հանդարտ է։ Ամբողջական բերքը կ'գնահատուի 12,162,000 հակ։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Հավրի աշխարհի վերջին գիները, Գահուէ.—Մարտ 46¼, Մայիս 46¾, Յուլիս 47¾ փր. 50 քիլօն։ Շաքար.—Յնվ. 42.81, Մարտ 43.18, Մայիս 43.56 փր. 50 քիլօն։ Բամբակ.— Մարտ 50½, Մայիս 50¼ փր.։

ՄԱՆԱԾԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Նոյմ. 24/7 Դեկտ.

Ամերիկեան Երկրագործական Սենեկին պաշտօնական տեղեկագիրը, որուն անձկանօք կ'սպասէին բամբակէ չահագրգռուողները, նոր հունձքին քանակը 12 միլիոն 250 հազար հակ գնահատելով, բամբակի հրապարակին անմիջապէս ազդուեցաւ այս լուրէն, թէեւ ստուգութիւնը ժամանակի կարօտ է։ Մինչ այս մինչ այն, Սըօթը 4¼ բէնսը գտաւ, հրապարակին վաղուան ստանալիք երեւոյթն իցի՛ւ կարելի ըլլար գուշակել...։

Աւելորդ չէ այս առթիւ յիշել թէ մանածի ոչ մէկ գործարանի գին, բամբակին ներկայ ընթացքէն զգալապէս ազդուած է, ըստ որում ամէն գործարան մինչեւ Ապրիլ—Մայիս յանձնելի օտարներէն գրաւած ըլլալով, ստիպողականութիւն մը չունի այժմ գին կոտրելու։

Պոլսոյ հրապարակի մանածի գործառնութիւնք կայուն վիճակի մէջ են։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ
Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր	Նումրօ Ն. 4 Բ.	34		ղրշ.
»	Իզմիր » »	35		»
»	Սելանիկ » »	36½		»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ
Օ.Ո.100էն 61 օր պայմանով
կամ Օ.Ո. 2% զեղչ կանխիկ

Վաթէր	Ն. 20	49		ղրշ.
Էքսթրա	» 16—24	59		»
»	» 12—14	52		»

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթէր	Ն. 4—14	34	—38	ղրշ.
»	» 20	49		»
Էքսթրա	» 12—14	44	—50	»
»	» 16—24	55		»

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ
Կարմիր Վաթէր Ն. 20 67—68 ղրշ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ
Կարմիր Վաթէր Ն. 20 64—65 ղրշ.

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ
ԼԻՎՐԲՈՒԼ, Նոյմ. 23/6 Դեկտ.
Սըօթ 4¼ բէնս

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ
Լ.Օ.118էն կանխիկ կամ
Լ.Օ.113էն 4 ամիս պայմ.

Թէօսլինէֆ տեսակները.	ղրշ.
Թիւ 16 (Բ.) 33 ինչէգ 19 եար.	12
Թիւ 20, 33 » 19 »	18 —19½
Թիւ 26, Պուլթանի, 30 ինչէգ, 19½ եար.	14 —14
Թիւ 26, Akասու, 31 ինչ. 41 »	40
Մէրմէր Շահէ տեսակները.	
Թիւ 15	22¼— 23
Թիւ 15 (կեղծը)	13 — 18
Թիւ 15 կատու սատամբա	21

Կ. Պոլիս, 1/14 Նոյ. 1904

Տէր,

Պատիւ ունինք ծանուցանել Զեզ թէ մեր ընկերութիւնը,

Մ. ՂԱԶԻԿԵԱՆ Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ

(1904 Հոկտեմբեր 23) թուականէն սկսեալ լուծուած է երկուստեք համաձայնութեամբ, և Ընկերութեան վերաբերեալ պարտք, պահանջք և ամենայն ինչք յետ այսօրիկ կ'պատկանին միայն Տիար Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆԻ։

Հաճեցէք ընդունիլ մեր խորին յարգանաց հաւաստիքը։

Մ. ՂԱԶԻԿԵԱՆ Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ

Տէր,

Յարակից շրջաբերականն հաստատելով, պատիւ ունինք ծանուցանել Զեզ թէ (1904 Նոյեմբեր 1) թուականէն սկսեալ նոր ընկերութիւն մը հաստատած ենք

Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ Ց. ԳԱԼՖԱԵԱՆ

անուամբ, նպատակ ունենալով ըստ առաջնոյն զբաղիլ սեղանաւորական գործառնութիւններով։

Կ'խնդրուի ուշադրութեան առնել մեր ստորագրութիւններն որք ի ստորեւ, եւ ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստիքն։

Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ Ց. ԳԱԼՖԱԵԱՆ

Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ պիտի ստորագրէ՝
Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ Ց. ԳԱԼՖԱԵԱՆ
Ց. ԳԱԼՖԱԵԱՆ պիտի ստորագրէ՝
3—1 Կ. ՏՕՏԱՅԵԱՆ Ց. ԳԱԼՖԱԵԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	96 06
Ամէնէն բարձր գին	»	96 09
Ամէնէն վար գին	»	96 03
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	126 87½
Ամէնէն բարձր գին	»	127 —
Ամէնէն վար գին	»	126 87½
Թրամվայ	»	112 —

ԲԱՑՈՒՄ, 24 Նոյմ.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	96 08
» » ժամ 6ին		96 08
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	126 75
» » ժամ 6ին		126 75
Հելլենա պարգեւատու Թուղթ	Ֆր.	441 —
» Նոր »	Բ. Օ. Ո.	3 91
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ. Ո.	15 30
Ընդհ. Քրէտի Ֆօնսիէ Ա.	Ֆր.	293 —
» » Բ.	»	269 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	516 —
Անատոլուի Երկթ. պարտ.	»	523 —
» « բաժն.	Ա. Ո.	12 73
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 05
Թրամվայի բաժնեթ.	ղրշ.	632 ½
» Հիմնադիր	»	232 ½
» պարտաթ.	Ֆր.	494 —
Տէրքօս Ջուրի Ընկ.	»	156 —
Հելլենական 5% 1881	Ֆր.	240 —
Թրամվայ	»	111 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	61 50
Քարափ Իզմիրի	»	570 —
Գազտուն		75 —
Թէմպէքիի բաժնեթուղթ A	»	27 —
» » B	»	18 —
» պարտաթուղթ	»	480 —
Շիրքէթի Խայրիյէ	Օ. Ո.	30 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Թանզիմաթ մէկ օրուան	Օ. Ո.	2.10	1.85
» ութ օրուան	»	5.25	5 —
Ռումելիի Երկթղ. »	Ֆր.	1.80	—

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	Վ.ԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	111 —	110 —
» չէք	110 20	110 —
Փարիզ 3 ամիս	22 66¼	22 86¼
» չէք	22 76¼	22 86
Պերլին մարք	18 45	18 55
Վիեննա քուրօն	21 69	21 79

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	110 01
20 ֆրանքնոց	»	87 18
20 մարքնոց	»	107 10
Ռուս Իմբէրիալ	»	89 30
[illegible]	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 38
[illegible]	»	104 —
Նոր Մէթալիք	»	102 —
Ռուսաց Թղթադրամ	»	8 59

[illegible] Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Դեկտ. 6

Օսմանեան Միացեալ բաց	Օ. Ո.	87 37
» գոց	»	87 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 87
Եգիպտական Միացեալ	»	105 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	88 06
Փոխառութիւն Գաստալա	»	90 50
Պուլկ. Փոխառութ. 1888	»	97 50
» » Նոր 1892	»	98 50
Հելլենական Ռանդ 1881	»	37 25
» Մոնոպ.	»	48 25
» [illegible]	»	35 31¼
» [illegible]	»	4 31
» [illegible]	»	74 75
Ռուսական		93 —

[illegible] Դեկտ. 6

Օսմանեան Միացեալ բաց		88 82
» գոց		88 85
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	128 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	596 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	474 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	356 —
Պանք տը Սալօնիք		180 —
Պալաս Գարայօղլը	»	380 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	98 77
Քրէտի Լիոնէ	»	1177
Պանք տը Բարի	»	1276 —
Սպանիական արտաքին	»	91 05
Իտալական Ռանթ	»	103 15
Ռուսական		94 10
Թրանսվալ	»	111 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 15½
Դրամատուն Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԷՆՆԱ, Դեկտ. 6

Փոխառ. Փարիզի վրայ	քարօն	95 25
» Լոնտոնի վրայ	»	239 6
Ռումելի Երկաթուղի	»	133 —
Օսմ. Ռէժի	»	331 —
Դրամաշրջ.		3 ½

ՊԵՐԼԻՆ, Դեկտ. 6

Օսմ. Միացեալ		86 25
Անատոլուի Երկ. պարտաթ. մարք		103 70
» » բաժնեթ. 60%	»	101 10
Ռուսական 4%	»	91 50
Ռումելիի Երկաթուղի	»	129 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 23
Չինական փոխառութիւն 1903		87 70
Դրամաշրջ.		[illegible] —

ՖՐԱՆՔՖՕՐԴՈՒԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1865 ԻՆ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹՔ
35,000,000 ՖՐԱՆՔ

Թուրքիոյ համար Տնօրէն
Փ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Քէօրթէօ օղլու խան Բ. յարկ

ՄԱՆՕԹ. — Այս Ընկ.ը ծովային [illegible] հին [illegible] Թուրքիոյ մէջ։ 50

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ասոր հրդեհի ապահովութիւն մ՚է այս բաժնետարգ Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գլխաւորներէ բաղկացեալ են։ Դրամագլուխն և պահեստ գումարը 4,500,000 անգլ. ոսկին կ՚անցնին։ ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան տեղափոխական [illegible] մէկ գլխաւորը սոյա-[illegible] է 35,000,000 անգլ. ոսկի, [illegible] 50—39

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, չէնք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ [illegible] [illegible] ճամբաները։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ընդհ. Գործակալ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց.

Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վէթոլիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ Ի ՊՈԼԻՍ

ՌՈՒԲԷՆ ԱԲԻԿԵԱՆ Էմին պէյ խան թիւ 1 և 2 — ԺԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ Ցրենպլեան խան

Ջննիչ Ռիսքներու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ԼԱ ՊԱԼՈՒԱԶ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1863 ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՊԱԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ 15,243,000 ՖՐ

ՎՃԱՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 113,000,000 ՖՐ.

Այս ընկերութիւնն ապահովագրութիւններ կ՚ընդունի հրդեհի, կայծակի և չոգեկիցի կաթսաներու պայթման, անչարժ ստացուածքներու, և ամէն տեսակ կարասիի և վաճառքի վրայ։

Ընկերութեան դրամատուն ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ է Պոլսոյ

Ընդհանուր գործակալ է Պոլսոյ ՔՐԻՍՏԻԴԻԱՆ ՏՈՐ.

Նոր Ալալըմճի խան, թիւ 16—18

100—26

ՍԻՆԿԸՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՒՋ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Co

Սինկէրի կարի մեքենաները քսան տարի պարզաւոր յղկուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ աչքառու գիւտերու տուած են որ բոլոր արհեստ ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, [illegible] Սինկէրի մեքենաներ [illegible] տարածուած է բոլոր աշխարհի [illegible]։

Սինկէրի մեքենաները կ՚ծախուին Բերա, Շիշլի Հալայը, Ղալաթիա Սէրայի դիմացը։

Բերա) Շիշլի [illegible] թիւ 343 և 343 կրկին

Ղալաթիա) Սէնկէր խան, Թէլէքլեն [illegible]) Պոսթփոսթի կողմերուն դիմաց

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ [illegible] թիւ 13.

Սկիւտար. Ջամիի Պազար. թիւ 120.

Տեղեկութիւններ [illegible] Բերա, Շիշլի Հալայ [illegible] թիւ 343 և 345 [illegible] 50—30

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական ցուցահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյի և 1900ի Բարիզի մեծ ցուցահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ճաշանդաբար պատրաստուած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հասարակութենէն վարձատրուած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ՚հաստատեն նաև մեծահռչակ բժիշկները և քիմիագէտները վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին [illegible] հանրածանօթ է [illegible] մրցակիցներուն [illegible]։

Սոյն վաճառատան մէջ կ՚ծախուի նաև [illegible]։

Մենավաճառներն պատիւ) Արծաթ Խան Մ. Փեկեր) Հայթայթիչ [illegible] Ն. Վէհ. Օսմանեան [illegible] 50 41

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Աս. Պ. ԱԹԱՆԱՍ Մ. ՔԱԼՕԵՐԻՍԹՕ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ; Կ. Պոլիս. Կոլաթա

ՍՐՏԻ ԲԱԲԱԽՈՒՄ ԵՒ ՄԱՐՍԼԻՔ

Անոնք որ սրտի բաբախումի ենթակայ են և կամ մերթ ընդ մերթ մարսլիք կ՚զգան, պէտք է տեւականապէս իրենց գրպանը կրեն չիչ մը ԲԵՈՒԼԷ Տ՚ԷԹԸՐ ՏԸ ՔԼԸՐԹԱՆ, որուն երկուքէն չորս հատիկը ճչմարտապէս կ՚հանդարտեցնէ սրտի ամէնէն սոսկալի բաբախումներն ու նեղուածքները։ Երբ նիհարակազմ անձի մը կամ հիւանդի մը վրայ մարսլիք գայ, տեմիջապէս կ՚սթափեցնէ զայն Բէուլէ տ՚Էթէր տը Քլըրթանը որ յաջողութեամբ կ՚բուժէ ստամոքսի մարմրուքն ու լեարդի խիթերը (գարս ճիկէր սանճըսը)։ Բարիզի բժշկական Ակադեմին Բէուլէ տ՚Էթէր տը Քլըրթանի բուժիչ յատկութիւններր գնահատելով վաւերացուցած է զայն և ամէն կողմ յանձնարարած՝ ինչ որ մեծ երաչխաւորութիւն մ՚է հիւանդներուն, զայն վստահութեամբ գործածելու։ Ամէն դեղարաններու և դեղի մեծ մթերանոցներու մէջ կ՚ծախուի, կեղծերէն զգուչանալու համար սրուակներուն պլլուած թուղթերուն վրայ պէտք է ուչադրութեամբ փնտռել դեղին պատրաստուած գործարանին հասցէին։

Maison L. Frere 19 rue Jacop Paris

32—11

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

[illegible] ծամի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ հաբերով առնելով։

ԲՈՒԼԻՒԼ ՄՈՒՍԷԹ ԿԸ ԲՈՒԺԷ [illegible] ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ [illegible]

ՀԱՋԸ ՀԱՐՔԵՐԻՒԸ, ԽԶՈՒՄԸ, ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՍԻՐՕ Տ՚ՕՊԷՐԺԻԷ

Կը ծախուի Բարիզ [illegible] և [illegible] դեղատուներու և դեղավաճառանոցներու մէջ։

Vin Désiles

ՏԷԶԻԼԻ ԳԻՆԻ

ԱՄԵՆԷՆ ԶՕՐԱՒՈՐ ԴԵՂԸ

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆ

ՋՂԱՅՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ

Կ՚գտնուի բոլոր գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։ 50—17

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԳԸ ԷԲՐԷՄԻ ԽԱՅԾՂԱՆ

Այս խայծղանի (գաթրան) ջուրն ամէն տեսակէտով նախընտրելի է եւրոպական կարգ մը խայծղանի ջուրերէ, որոց բաղադրութիւնը անծանօթ կ՚մնայ, և որոց համար կարգ մը «չարլաթան» ծանուցումներով չրագրական էջեր կ՚յեցուին։ Հագգը Էբրէմի խայծղանի ջուրը, որ արժանապէս գնահատուած է Օսմ. և օտար բժիշկներէ և պաշտօնապէս արտօնուած կայս. Բժշկական վարժարանէն, բնաւ չի վնասեր զայն գործածողներու ստամոքսին, և մեծապէս օգտակար է կուրծքի, հարբուխի, ինֆլուէնզայի, դժուարաչնչութեան և ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւններու համար։ 42 41

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի գլխաւոր դեղագործներու քով, և դեղօրէից մթերանոցներուն մէջ

ՍԷՆ ՓԵՐՍՊՈՒՐԿ ԽՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱՅՈՎ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐԸ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՆԵՑԷՔ

Իրենց տոկունութեամբ և ազնուութեամբ ռուսական լասթիքները կալօշներուն գտած ընդունելութիւնը պատճառ եղած է որ չատ մը կեղծեր ողողեն հրապարակը։ Խանութպաններէ ոմանք ալ օգտուելով յաճախորդներու անգիտութենէն, իբր ռուսական ճչմարիտ լասթիք միենոյն գնով կ՚կլլեցնեն այս կեղծերը հասարակութեան։ Հետեւաբար ռուսական ճչմարիտ լասթիք գնելու համար պէտք է ուչադրութիւն ընել լասթիքներու տակի եռանկիւն մարքային, որուն մէջ պէտք է գրուած ըլլայ 1860 թուականն և ՍԷՆ ՓԷՏԵՐՍՊՈՒՐԿ բառը ռուսերէն լեզուով։ Ռուսական ճչմարիտ լասթիքներուն կեղծերէն ունեցած գլխաւոր տարբերութիւնն եռանկիւն մարքային այս պարունակութիւնն է. հետեւաբար կը խնդրեմ որ խանութպաններէն այս մարքան պահանջէք։

Օսմ. երկիրներու համար միակ ներկայացուցիչ Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՑ

25 12

ՌՈԺԷԼԻ ՓՈՇԻՆ

գործածել կը յանձնարարէնք տկարութիւն ունեցողներուն։ ՌՈԺԷԼի փոշին գործածութիւնը կը բաւէ արդարեւ, անմիջակա՛ն կերպով աննետացնելու համար ամենէն դժնդակ տկարութիւնը, եւ միեւնոյն ատեն կը վանէ, անոր հետեւանքը եղող մելամաղձոտութիւնները, գլխու ցաւերը եւ արեան խռնումները։ Իր ախորժելի համին արդիւնքն է որ կիները եւ տղաքները մինչեւ հաճոյքով կը գործածեն փոշի՛ Մ՚ԷՔ խօսքով, բացարձա՛կապէս, ԴԻՈՐԺԷԼԻՈՐԷՆ, ու արագ կերպով կը [illegible] ՌՈԺԷԼի փոշին։

Նաեւ, Բարիզի Բժշկական Ակադեմիեան, ինքն իսկ հիւանդներու յանձնարարած է այս դեղը, ինչ որ չա՛տ հազուադէպ պարագայ մըն է։ Շիշին մէջ գտնուած փոշին ամբողջութեամբ պէտք է լեցնել կէսը ջուրով լեցուն շիշի մը մէջ։ Տղաքներու համար չիշին պարունակած փոշիին կէսը կը բաւէ։ Փոշին կէս ժամու մէջ ինքն իրեն կը հալի, եւ միայն խմելը կը մնայ։ Շիշը կ՚արժէ 2 Ֆրանք։ Եթէ ՌՈԺԷԼի փոշիին տեղ ուրիչ լիմոնատ ներկայացնեն ձեզի՛ զգուշացէ՛ք, չահո՛ւ համար և չչփոթելու համար, չիշին վրայ փակցուած կարմիր թուղթին վրայ գործատան հասցէին ուչադրութիւն ըրէք.

Maison L. Frere, 19, Rue Jacob, Paris.

Կը ծախուի բոլոր դեղարաններուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ։

ՓԱՆՃՈՒԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՋԱՆԻ Դը Բոծանայքներուն կ՚յիչեցնենք թէ ՀԱՅԱՑԵԼԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար [illegible] Ազա. Բէ [illegible] ԱՆՓՈՓՈՒԽ [illegible]։

ԴՐԱՄ ԹԷ ՊԱՏԻՒ

(123)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ

Է.—ԹԱԿԱՐԴԻՆ ԱՌԱՋ

—Ես ալ քու կարծիքէդ եմ, պաւակօ, ըսաւ Ռիվաս հեանդով... ուստի և չատ կ՚հետաքրքրուիմ իրմով։

=Այո՛ չարունակեց Ռօլանտ խորունկ չեչտով մը, կնոջ մը պատիւը չատ դժուարաւ պէտք է կարենայ դիմադրել ատանկ օրինակներու։

—Ուստի և, չարունակեց Մեքսիկացին, որոչեցի զինքը խլել այդ որջէն։

=Ձեր սրտին արժանի ծրագիր մ՚է ատիկա, Մ. Ռիվաս, ըսաւ Ժագ ջերմ յուզում մը կեղծելով, և վստահ եմ որ Տընիզ ալ ինծի չափ երջանիկ պիտի ըլլայ եթէ յաջողիք... բայց կ՚վախնամ որ այդ մարդն որ իբր հայր ամէն իրաւունք ունի իր աղջկան վրայ չելլայ ձեր բարի տրամադրութիւնները չահագործէ։

—Այդ Լավեռտաքը, պատասխանեց մարդասէրը, միայն մէկ կիրք մ՚ունենալու է, դրամը...։

=Հաւանական է։

—Իրեն ուզած գումարը պիտի տամ եթէ հաւանի զիս թողելու որ երազած բարի գործս կատարեմ...։

Երբ երկու սիրահարները մինակ մնացին, Ռօլանտ, վստահ ըլլալէն վերջը թէ ո՛չ ոք կրնայ զիրենք լսել, աճապարանօքով Ժագի մօտեցաւ.

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ հիմա, հարցուց տենդոտ ձայնով մը, եթէ Ռիվաս հայրս տեսնէ։

=Ի՞նչ բանէ կ՚վախնաս որ։

—Իրենց ունենալիք խօսակցութեան մէջ չի կրնար ըլլալ որ մեր դիմակը վար առնէ։

=Բանէ մը չի կասկածիր... քեզի չէ տեսած... Ինչպէս պիտի կրնար կասկածիլ որ Ժօզէ Ռիվասի տանն ես և թէ հոն ինչ դեր կ՚կատարես։

—Երբ կ՚խորհիմ որ, առանց նախախնամական դիպուածի մը, կարելի էր որ իր դէմը ելլայի...։

=Իրաւ ալ թերեւս պիտի չփոթէիր... բայց իր անկարութիւնն արդէն չպիտի ներէր որ քեզ տեսնայ, և դուն ալ բնականաբար «հայրիկ» պոռալով վիզը չպիտի նետուէիր։

Ռօլանտ դառն ժպիտ մ՚ունեցաւ։ Յետոյ գաղափարներու ուրիշ կարգի մ՚անցնելով։

—Կ՚կարծե՞ս որ, ըսաւ, Լավեռտաք չպի՛տի հաճի այդ աղջիկը Ժօզէ Ռիվասի յանձնելու։

=Իրաւ որ, կրկնեց Ժագ անհոգ դէմք մը կեղծելով բան մ՚ալ չեմ գիտեր։ Բայց որո՞ւ հոգ։ Իմ կարծիքովս ամէն բան կախուած պիտի ունենայ Մեքսիկացիին տալիք գինէն. հոգդ սիրտը կ՚ճանչնաս, այդ աղջկան վրայ չատ հոգի տալու չէ և Սավինեօլ որ զայն չեմ գիտեր ո՛ր ծակին մէջէն գտեր է անոր նման հատ մ՚ալ չուտով կրնայ գտնալ։

Դարթինեաի աղջիկը մտածկոտ դէմք մ՚առած էր. երկար լռութենէ մը ետքն ըսաւ.

—Նորէն պիտի ըսես որ ասոնք կնկան խօսքեր են, բայց գիտե՞ս թէ ինչ եմ խորհեր։

=Ո՛չ։

—Թէ դո՛ւն ես որ այդ աղջիկը Պլանչ փողոցը տարեր ես, և ո՛չ թէ Սավինեօլ։

Թչուառականը բնաւ չչփոթեցաւ. կարծես այդ դիտողութեան կ՚սպասէր, մինակ քահացաւ պատասխանելով.

—Երեւակայութիւնդ միշտ առաջուան չափ զօրաւոր է։

=Աւելի նոյն իսկ, որովհետեւ երբեք չպիտի կրնայիր գուչակել թէ ինչեր եմ ենթադրեր։

—Ըսէ՛ ինծի. ա՛լ աւելի դիւրին է։

=Լաւ ուրեմն, երեւակայեցի որ այդ աղջիկն ան է որու վրայ այնքան անգամներ խօսած ես ինծի, քու հոգեզաւակդ որու փախուստը պատմած էիր ինծի, այդ Տընիզը վերջապէս որու տեղը կ՚բռնեմ այսօր։

—Դիտե՞ս որ վէպդ բաւական լաւ հիւսուած է, պատասխանեց Ժագ անխռով։

=Այնպէս չէ՞... Տավինելի աղջիկը Բարթինեաի տանը և Բարթինեաի աղջիկն ալ Ժօզէ Ռիվասի տանը... Իրաւ որ տեւելի պիտի ըլլար ատիկա... և որքան աւելի պիտի տանջէր զիս խիղճս...։

Ժագ անոր երկու ձեռքերը բռնեց և գորովալից համբոյրներ դրոշմեց վրան։

—Ատանկ անմիտ բաներու մի մտածեր, ըսաւ ջերմ հոգածութեամբ մը... պէ՛տք է որ յիչեցնեմ քեզի թէ որու համար այս գործին մէջ մտանք։

=Մարսէլի համար... մեր զաւկին համար...։

—Մինակ անոր համար... ուրեմն ամէն վարանում վերջացուր. Նպատակնիս գիտենք առանց տատամսելու։

=Բայց Տավինելի աղջկան հարստութիւնն է որ կ՚գողնանք։

—Նորէ՛ն... բայց քեզի ըսի արդէն թէ հայրս որ ա՛լ մէկ պարտք չունէր անոր, իր հարստութեան կէսը անոր թողուց. Թո՛ղ որ, ո՞ւր է այսօր այդ Տընիզը... չենք գիտեր. երբ օր մը զայն գտնանք ես ալ քու բոլոր ուզած աղէկութիւններդ պիտի ընեմ անոր։

=Ողորմութիւն պիտի տաս...։

—Որչափ ուզես այնքան մեծ գումար, ամսական մը եթէ կ՚ուզես... ու երբ օր մ՚ալ Ժօզէ Ռիվաս մեռնի և այդ կողմէ վախ չունենանք կրնաս զայն քովդ առնել և կրցածիդ չափ երջանիկ ընել զինքը։

=Այո՛, այո՛, մրմնջեց Ռօլանտ, իրեն համար ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ...

—Եւ իր երջանկութիւնը քեզի պիտի պարտի ըսաւ Պարինմոն որովհետեւ եթէ մինակը մնար, մոլորեալ և անօգնական, անկարելի էր որ Ռիվաս զինքը գտնար... կ՚տեսնաս որ վախերդ պարապ են և թէ ընդհակառակն պէտք է ինքզինքդ երջանիկ համարէ որ իր բացակայ եղած տանը տեղը առեր ես։

Ժագի համոզիչ և կեղծաւոր խօսքերը չուտով քնացուցին ընդվզումն որ կը կ՚եռար իր հոմանուհիին սրտին մէջ։

Շուտով բաժնուեցաւ անկէ ու Պլանչ փողոցը գնաց։ Լավեռտաք Սավինեօլի հետ խորհրդակցութեան մէջ էր բայց տակաւին չէր հասած այն փափուկ կէտին որու վրայ կ՚ուզէր խօսիլ։

—Ըսել է ինծի առաջարկելիք գո՞րծ մ՚ունիս, հարցուց դերակոմսը։

=Աղէկ գուչակեցիր, սիրելիս, բայց նախ ներէ որ զգուչութեան համար դուռը գոցեմ. չեմ ուզեր որ ծառաները կամ ուրիչներ գան մտիկ ընեն մեր բաժները։

— Զգուչութիւնը միշտ աղէկ բան է, չեչտեց Պարինմոն։

Կոյրը դուռը բանալիով գոցեց այնքան ճարպիկ կերպով որ կարծես թէ աչքը տեսնար. յետոյ երկու մեղսակիցներուն քով եկաւ։

—Խնդիրը ի՞նչ է, հարցուց դերակոմսը։

=Աւասիկ երկու բառով պատմեմ, մեր բարեկամն և ընկերակից Ժագ քիչ ատենէն պիտի ամուսնանայ... հարուստ աղջկան մը հետ։

— Շնորհաւորութիւններս սիրելիս, ջերմ չնորհաւորութիւններս...։

—Աւելորդ է ըսել թէ չարունակեց Լավեռտաք, երբեմն ասանկ պարագաներու մէջ նչանած պարոնի մը անցեալը կրնայ նեղել զինքը... մեր բարեկամին անցեալն ալ ներկայացնողն այս պարագային մէջ՝ կին մ՚է որու անտեղի միջամտութիւնը պիտի բաւէր այդ գործին յաջողութիւնը վտանգելու... արգելքն հոդ է, և այդ արգելքը վերցնելու է մէջտեղէն...։

=Իրաւ որ, ըսաւ Սավինեօլ, եթէ ամէնն այդ է չատ դժուար գործ մ՚ըլլալու չէ...։

—Ո՛տ աղէկ, զաւակս, կ՚սիրեմ այդպէս խօսիլդ լսել... ըսել է քու ձեռնտուութիւնդ չպիտի զլանաս մեզի։

=Ինչո՞ւ չէ, մանաւանդ եթէ պէտք եղածին պէս վճարուի։

—Հանգիստ եղիր, գո՛հ պիտի մնաս, ըսաւ Ժագ։

=Հիմակ ըսել է պէտք է խորհինք այդ արգելքը մէջտեղէն վերցնելու միջոցներուն վրայ, ըսաւ Սավինեօլ։

—Լավեռտաք արդէն երկարօրէն մտածեր է այդ նիւթին վրայ։

=Թո՛ղ մեզի ալ հաղորդէ իր տրքնութեանց արդիւնքն ըսաւ անտարբեր դերակոմսը։

—Աւասիկ, ըսաւ յամրաբար կոյրը. երկարօրէն խորհելէ վերջը չատ որոչ եզրակացութեան մը հասայ։

=Ի՞նչ եզրակացութիւն։

—Պէտք է որ ամէն մարդ կարծէ թէ անձնասպան է եղած։

Սավինեօլ տեղէն վեր ցատկեց.

—Սատ կ՚ըսէ՛ք, գոչեց, վրաս կը խնդաք... մէկը մեռցնել չէ միտքերնիդ...։

=Ի՞նչ, ըսաւ Լավեռտաք պատոնական չեչտով մը, քեզի չըսի՞նք արդէն ատիկա և դուն ալ հաւանութիւնդ չտուի՞ր մեզի։

—Բայց չէի գիտեր թէ այդ տեսակ բան մը դրած էիք մտքերնիդ... Գո՛ղ ըլլանք, ինչ որ է, բայց մարդասպա՞ն... ե՛տ կեցէք, սիրելիներս, բաւական ճամբայ կայ դեռ մինչեւ հոն։

Սավինեօլի բարկութիւնը ձայնը բարձրացուցած էր։

—Լռէ՛, ընդմիջեց Լավեռտաք, հրամայական չեչտով մը մեղսակցին դաստակը սեղմելով։

Ականջ դրաւ. մատը բերնին վրայ դնելով՝ ընկերները լռեցնելու համար և Թչուառականը գայլի քայլուածքով մը գոցած դրանը մօտեցաւ. ամէն մարդ գիտէ թէ կոյրերուն լսողութիւնը ո՛րքան զարգացած է. Լավեռտաքի ականջն ալ զինքը խաբած չէր. չուտ մը դրան բանալին դարձուց և զարմանալի արագութեամբ մը դուռը բացաւ. Բլարիս ներբանցքին մէջ էր. այդ անակնկալ դէմ առ դէմէն յանկարծակիի գալով, թեթեւ աղաղակ մ՚արձակեց. Լավեռտաք անհելի հայհոյութիւն մը հազիւ կրցաւ զսպել։

—Իմ գո՞ւն ես, ըսաւ հիմակ ալ դրան տակն մտիկ կ՚ընես, հա՞։

(Շար.) 55 Pierre Decourcelle